

ביאור בדרך אפשר

1 בנוסח ה'יודי' שנאמר בעת ביעור המעשר, בפרשת השבוע, פרשת כי תבוא, מופיעה הבקשה:

2
3 השְׁקִיפָה מִמַּעוֹן קְדוֹשְׁךָ מִן הַשָּׁמַיִם וּבָרֵךְ אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל, וּמְדִיק כִּ"ק מו"ח אֲדַמּוּרֵי הַרְבֵּי הַרִי"צ, רַבֵּי יוֹסֵף

4
5 יצחק, האדמו"ר השישי בשושלת
6 אדמו"רי חב"ד בְּמֵאֲמָרוֹ דְּבוּרֵי
7 הַמַּתְחִיל הַפּוֹתַח בַּפּסוּק זֶה²
8 [שְׁאֲמָרוֹ בַּח"י אֱלוֹל יוֹם
9 ההולדת של הבעל"ש טוב מייסד

בס"ד. שבת פרשת תבוא, ח"י
אלול ה'תשכ"ז*

10 החסידות (בשנת נח"ת) ושל האדמו"ר
11 הזקן מייסד חסידות חב"ד (בשנת
12 קה"ת) הִרְאִישׁוֹן בְּשַׁנַּה הַרְאִישׁוֹנָה
13 בְּבוֹאוֹ לְאַרְצוֹת-הַבְּרִית בַּפַּעַם
14 הַשְּׁנִיָּה עַל-מְנַת לְדוֹר, שֶׁנֶּת
15 הַי"ש (לאחר שבפעם הקודמת שבא
16 לארצות הברית, משלהי שנת תרפ"ט

17 ועד קיץ תר"צ, לא היה זה על מנת
18 לדור) וְהַקְּבִיעוּת דַּח"י אֱלוֹל
19 אֲזוּ בְּאוֹתָהּ שָׁנָה, בְּיָמֵי הַשְּׁבוּעָה הַזֵּאת
20 בְּשַׁבַּת פְּרִשְׁתֵּי תְּבוּאָה, כְּכֹשֶׁנָּה
21 זוֹ שֶׁנֶּת תִּשְׁכ"ו, שֶׁנֶּת אֲמִירַת מֵאָמֵר

22 [זה] והדיוק שבמאמר בפסוק זה הוא
23 מַה שְׁאֲוֹמֵר אֶת עַמְּךָ אֶת
24 יִשְׂרָאֵל, הָרֵי עִם ה' (עַמְּךָ)
25 הֵם יִשְׂרָאֵל, וְיִשְׂרָאֵל הֵם עִם
26 ה', וְלִמָּה מְפָרֵט שְׁנֵיהֶם וְהָרֵי
27 לכאורה זהו כפל לשון מיותר.?

28 בְּן צְרִיף עֵינָן, דְּבַר נוֹסֵף שִׁישׁ
29 לְדִיּוּק בַּפּסוּק זֶה דְּמָזָה שְׁאֲוֹמֵר
30 אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל (וְלֹא אֶת
31 עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל), הַיְיָנוּ שְׁכוּפֵל אֶת
32 הַמִּלְיָה "אַת" מְשֻׁמַּע שְׁעַמְךָ
33 וְיִשְׂרָאֵל (בַּפּסוּק זֶה) הֵם שְׁנֵי
34 עֲנִינִים שׁוֹנִים (הַמְתִּיחִים לְשֵׁנֵי
35 בְּחִינּוֹת וּדְרוֹגוֹת שׁוֹנוֹת בְּעַם יִשְׂרָאֵל).

36 וְצְרִיף לְהַבִּינְךָ (כְּמוֹ שְׁמַדִּיק
37 הַרְבֵּי הַרִי"צ בְּהַמְאָמֵר), הָרֵי הָעֵנָן דִּישְׂרָאֵל אֹתוֹת "לִי רֵאשׁ"
38 הוּא לְמַעְלָה מְהֵעֵנָן דְּעַמְּךָ וְהַשֵּׁם "יִשְׂרָאֵל" מְתִיחֵס לְמַעְלָה וּמְדִרִיגָה
39 גְּבוּהָה יוֹתֵר בְּבִנְיָיִשְׂרָאֵל מֵאַשֶׁר הַשֵּׁם "עַם" [נְכַמּוּבְךָ גַּם מְזָה דְּשֵׁם

18 (ב) וְיֵשׁ לוֹמֵר, דְּהַמְבֹּאֵר בְּהַמְאָמֵר, דְּמָזָה
19 שְׁאֲוֹמֵר אֶת עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל מְשֻׁמַּע
20 שֶׁהֵם שְׁנֵי עֲנִינִים, מִיּוֹסֵד עַל מַה שְׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ
21 ז"ל⁵ עַל הַפּסוּק⁶ עַל שְׁאוֹל וְעַל יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וְעַל
22 עִם ה' וְעַל בֵּית יִשְׂרָאֵל, "עַל עַל" הַפּסִיק
23 הָעֵנָן⁷. וְעַל-פִּי-זֶה יֵשׁ לְהוֹסִיף, שְׁמַהֲתוֹרֵד דְּאֶת־

24 כְּהָנָא וַאֲיֵמָא עַד דְּהוּוּ כֹּלְהוּ [וְשִׁמָּא נִאֲמַר שְׁקוֹרְעִים רֻק אִם כָּל אֵלֵהּ
25 מְתַרְחֲשִׁים] אִמַּר לֵיה עַל עַל הַפּסִיק הָעֵנָן לְהוֹרוֹת שְׁקוֹרְעִים גַּם אִם אִירַע
26 אֶחָד מֵהַדְּבָרִים הַלָּלוּ וְלֹא כֹּלְמַן, וְכַשֵּׁם "עַל" הַפּסִיק הָעֵנָן כְּךָ גַּם "אַת" ⁷⁸

ביאור בדרך אפשר

40 עִם מוֹרָה (לַפְעָמִים) עַל הַיָּפֶף הַשֵּׁבֶח³, כְּדַבְּרֵי הַמְדַרְשׁ עַל הַפּסוּק
41 בַּפּרֹשֶׁת בַּלֵּק "וַיַּחַל הָעַם": "כָּל מְקוֹם שֶׁנִּאֲמַר הָעַם לְשׁוֹן גְּנָאֵי הוּא וְכָל מְקוֹם
42 שֶׁנִּאֲמַר יִשְׂרָאֵל לְשׁוֹן שִׁבַּח הוּא, וַיְהִי הָעַם כְּמַתְאוּנִים, וַיְדַבֵּר הָעַם בְּאַלְוֹקִים
43 וּבְמַשָּׁה, וַיְבַכּוּ הָעַם בְּלִילָה הַהוּא, עַד אֲנָה יִנְאַצְנֵי הָעַם, וַיֵּרָא מֹשֶׁה אֶת הָעַם
44 כִּי פְרוּעַ הוּא, וַיַּקְהֵל הָעַם עַל אֲהֲרֹן..."

45 וְשֵׁם יִשְׂרָאֵל הוּא שֶׁמֶהמורה על
46 מַעֲלָתָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן לִיעֶקֶב
47 עַל שֵׁם פִּי שְׁרִיתָ עִם אֱלֹקִים
48 וְעַם אֲנָשִׁים וַתּוֹכַל⁴ עֵינָן שֶׁל

49 נִיצְחוֹן וּגְדוּלָה], וְכָאֵן מְקַדִּים
50 עַמְּךָ לְיִשְׂרָאֵל וְלְכַאוּרָה הַדְּבַר
51 תְּמוּהָ שֶׁהָרֵי יֵשׁ לְהַקְדִּים אֶת הַשֵּׁם
52 הַמּוֹרָה עַל מַעֲלֵה וְחַשִּׁיבוֹת לְפָנֵי הַשֵּׁם
53 הַמְתִּיחֵס לְדְרוּגָה נְמוּכָה יוֹתֵר?

54 (ב) וְיֵשׁ לוֹמֵר, דְּהַמְבֹּאֵר
55 בְּהַמְאָמֵר, דְּמָזָה שְׁאֲוֹמֵר אֶת
56 עַמְּךָ אֶת יִשְׂרָאֵל מְשֻׁמַּע שֶׁהֵם
57 שְׁנֵי עֲנִינִים שׁוֹנִים וְכָל אֶחָד מֵשְׁנֵי
58 הַשְּׁמוֹת מְתִיחֵס לְדְרוּגָה אַחֲרַת בְּבִנְיָיִשְׂרָאֵל
59 יִשְׂרָאֵל, מִיּוֹסֵד עַל מַה שְׁאֲמָרוּ
60 רַבּוֹתֵינוּ ז"ל⁵ בְּגִמְרָא עַל
61 הַפּסוּק⁶ בְּסִפְרָ שְׁמוּאֵל ב' שְׁדוּד
62 הַמֶּלֶךְ קָרַע אֶת בְּגָדָיו עַל מוֹת שְׁאוֹל
63 וְעַל מוֹת יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וְעַל עִם
64 ה' וְעַל בֵּית יִשְׂרָאֵל, "עַל עַל"

65 עַל" הַפּסִיק הָעֵנָן⁷ וְזֶה לְשׁוֹן
66 הַגְּמָרָא: "וְשִׁמּוּעוֹת הַרְעוֹת מְנַלְן
67 [שְׁקוֹרְעִים אֶת הַבְּגָד עַלִּיהֵן] דְּכַתִּיב
68 וַיַּחֲזֹק דּוֹד בְּבִגְדָיו וַיִּקְרַעֵם וְגַם כָּל
69 הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיִּסְפְּרוּ וַיְבַכּוּ וַיִּצְוּמוּ
70 עַד הָעֶרֶב עַל שְׁאוֹל וְעַל יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וְעַל
71 עִם ה' וְעַל בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי פְלוּ בְּחַרְבֵּי
72 שְׁאוֹל זֶה נְשִׂיא וְנִמְכָּאֵן שְׁקוֹרְעִים עַל
73 מוֹת הַנְּשִׂאֵן יְהוֹנָתָן זֶה אֶת בֵּית דִּין, עַל
74 עִם ה' וְעַל בֵּית יִשְׂרָאֵל אֵלּוּ שְׁמוּעוֹת
75 הַרְעוֹת. אִמַּר לֵיה רַב בַּר שָׁבַי לִרְב

76 כְּהָנָא וַאֲיֵמָא עַד דְּהוּוּ כֹּלְהוּ [וְשִׁמָּא נִאֲמַר שְׁקוֹרְעִים רֻק אִם כָּל אֵלֵהּ
77 מְתַרְחֲשִׁים] אִמַּר לֵיה עַל עַל הַפּסִיק הָעֵנָן לְהוֹרוֹת שְׁקוֹרְעִים גַּם אִם אִירַע
78 אֶחָד מֵהַדְּבָרִים הַלָּלוּ וְלֹא כֹּלְמַן, וְכַשֵּׁם "עַל" הַפּסִיק הָעֵנָן כְּךָ גַּם "אַת" ⁷⁸

79 אֶחָד מֵהַדְּבָרִים הַלָּלוּ וְלֹא כֹּלְמַן, וְכַשֵּׁם "עַל" הַפּסִיק הָעֵנָן כְּךָ גַּם "אַת" ⁷⁸

לְיִשְׂרָאֵל.

(* המאמר הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ויצא לאור בקונטרס ח"י אלול - תש"נ. 1) פרשתנו (תבוא) כו, טו. 2) דשנת ה'ש"ת - נדפס בסה"מ ה'ש"ת ע' 155 ואילך. 3) ראה במדבר"ר פ"כ, כג (ההפרש בין "עם" ל"ישראל"). ועם מלשון עוממות - שעזהיה"א רפ"ז. ובכ"מ. 4) וישלח לב, כט. 5) מו"ק כו, א. ולהעיר שגם בהפסוק שבמו"ק שם "ועל עם ה'" - כמו "את עמך", "ועל בית ישראל" - כמו "את ישראל". וראה חדא"ג מהרש"א שם. ואכ"מ. 6) שמואל"ב א, יב. 7) וראה מו"ק שם, אחד על הגויל ואחד על הכתב שנאמר "את המגילה ואת הדברים", ובעיון יעקב לע"י שם "דאת הפסיק הענין כמו תיבת על דלעיל".

ש"פ תבא, ח"י אלול, ה'תשכ"ז

ביאור בדרך אפשר

1 הפסיק העניין. וְעַל־פִּי־זֶה שהמקור לחלוקה של "ישראל" ועמך" לשני
 2 ענינים הוא משום ש"את" הוא הפסק (כמו "על") וְשֵׁל הוֹסִיף,
 3 שְׁמֵהִיתוּר ד'אֵת" היינו מכך שלא נכתב "את עמך ישראל" אלא "את
 4 עמך את ישראל" לְמִדִּין לֹא רַק שְׁעַמְךָ וְיִשְׂרָאֵל הֵם שְׁנֵי
 5 עֲנִינִים⁸, אֲלֵא שְׁגַם בּוֹבְרָךְ
 6 אֵת עַמְךָ אֵת יִשְׂרָאֵל הברכה
 7 לשניהם שְׁנֵי עֲנִינִים שונים, בְּרָכָה
 8 לְעַמְךָ וּבְרָכָה שוֹנָה וּנְבֻדְלָת
 9 לְיִשְׂרָאֵל⁹.
 10 וְצִרְיָה לְהִבִּין הַחִילוּק הַהִבְדֵּל
 11 שְׁבִין ב' הַבְּרֻכּוֹת, בְּרָכָה אַחַת
 12 ל"עמך" וּבְרָכָה נוספת ל"ישראל" וכן
 13 צִרְיָה בִּיאור דְּבַר נוסף בַּפְּסוּק
 14 וְשֶׁהַבְּרָכָה לְעַמְךָ הִיא קוֹדֶמֶת
 15 לְהַבְּרָכָה לְיִשְׂרָאֵל.
 16 (ג) וּלְבָאָר זֶה אֵת הַהִבְדֵּל בֵּין
 17 "עמך" ו"ישראל" והטעם להקדמת
 18 "עמך" לפני ישראל" מִקְדָּיִם הַרְבִּי
 19 הַרִי"צ בְּהַמְאָמֵר, דְּאֵיתָא מוֹבָא
 20 ב'ירוּשְׁלָמִי'¹⁰ בּוֹא וְרָאָה
 21 כְּמָה גְדוֹל כּוֹחַן שֶׁל עוֹשֵׂי
 22 מְצוּהָ, שְׁפָל הַשְּׁקִפָּה
 23 שְׁבַתוּרָה - אַרְוֵרָה, וְזֶה בְּלִשׁוֹן בְּרָכָה. דְּעַל־יָדֵי
 24 "השקיפה ממעון קדשך" האמור
 25 בַּפְּסוּק זֶה בְּלִשׁוֹן בְּרָכָה. וְטַעַם
 26 הַדְּבַר הוּא מִשׁוֹם דְּעַל־יָדֵי קִיּוֹם
 27 הַמְצוּת מְהַפְּכִים אֵת הַקְּלָלָה
 28 הַעֲנִיין הַבְּלַת־רַעוּי שֶׁבִ"ה־שְׁקִיפָה"
 29 לְבְּרָכָה [וּבְהַמְשָׁךְ לְזֶה לַעֲנִיין
 30 הַפִּיכַת הַקְּלָלָה לְבְּרָכָה בַּפְּסוּק זֶה מְבָאָר
 31 הַרְבִּי הַרִי"צ בְּמֵאמֵר אֵת הַפְּסוּק¹¹
 32 הַאֲמוּר בְּפִרְשַׁת כִּי תֵצֵא אוֹדוֹת הַאִיסוּר
 33 עַל עַמּוֹן וּמוֹאָב לְבּוֹא בְּקֵהָל ה' "על
 34 דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קִדְמוּ אַתְּכֶם בְּלַחַם
 35 וּבִמֵּים בְּדֶרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְאֲשֶׁר
 36 שָׂכַר עֲלֶיךָ [מוֹאָב] אֵת בְּלַעַם...
 37 לְקַלְלֶךָ." וְלֹא אָבָה הַרְבֵּי אֲלֵקִיךָ לְשִׁמְעַע אֶל בְּלַעַם וַיַּהַפֵּךְ הַרְבֵּי
 38 אֲלֵקִיךָ לָךְ אֵת הַקְּלָלָה לְבְּרָכָה כִּי אָהַבְךָ הַרְבֵּי אֲלֵקִיךָ,

ביאור בדרך אפשר

39 שְׂאוּמֵר כֹּאן הַפְּסוּק ג' פְּעָמִים הַרְבֵּי אֲלֵקִיךָ, כְּדִלְקַמֵּן סְעִיף ד'.
 40 וְלֹא־חֲרִי־זֶה¹² בְּהַמְשָׁךְ הַמֵּאמֵר
 41 וְיִשְׂרָאֵל, לְהֵם מִתְכוּוֹן הַפְּסוּק כֹּאן בְּשֵׁנֵי שְׁמוֹת אֱלוֹ דְּיִוְדֵי עֵי תוּרָה
 42 וְיִוִּשְׁבֵי אֶהָל הַעוֹסְקִים בְּתוּרָה הֵם יִשְׂרָאֵל, וְאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים
 43 שֶׁלֹּא יוֹדְעִים אֵת הַתּוּרָה וְאִינִם עוֹסְקִים
 44 בְּלִמּוּד הַתּוּרָה אַבְל הֵם אֲנָשִׁים
 45 שְׁמִקְיָמִים תּוּרָה וּמְצוּת
 46 בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוֹת מִתּוֹךְ
 47 אֲמוּנָה פְּשׁוּטָה וְתַמִּימָה הֵם עִם
 48 הַרְבֵּי (עַמְךָ)¹³. וּמִקְדָּיִם עַמְךָ
 49 לְיִשְׂרָאֵל, אִף שֶׁלְּכַאוּרָה לּוֹמְדֵי תּוּרָה
 50 נִעְלִים מֵאֲנָשִׁים פְּשׁוּטִים, וְהִיָּה מְקוֹם
 51 לְהַקְדִּים אֵת "ישראל" ל"עמך" כִּי
 52 גְדוֹל תְּלִמּוּד שְׁמִבְיָא לְיָדֵי
 53 מְעַשָּׂה¹⁴ כְּלוֹמֵר, אֲמַנֵּם לְתַלְמוּד יֵשׁ
 54 מַעֲלָה וְחִשְׁבּוֹת גְּדוּלָה אַבְל גְּדוּלְתוֹ
 55 שֶׁל הַלִּימּוּד הִיא שְׁהוּא מְבִיא לְיָדֵי
 56 מַעֲשֵׂה, הִינּוּ שְׁבַעֲצֵם הַמַּעֲשֵׂה, קִיּוֹם
 57 הַמְצוּת כְּפּוֹעֵל, הוּא הַעֵינִיק וְהַחֲשׁוּב
 58 יוֹתֵר וְעוֹשֵׂי מְצוּהָ דּוּקָא
 59 מְהַפְּכִים אֵת הַקְּלָלָה לְבְּרָכָה
 60 כְּמוֹבָא לְעִיל מְדַבְרֵי הַירוּשְׁלָמִי, וְנִמְצָא
 61 שֶׁלְּעוֹשֵׂי מְצוּהָ יֵשׁ מַעֲלָה וְיִתְרוֹן עַל
 62 לּוֹמְדֵי תּוּרָה, וְלִכְן הַכְּתוּב מְקָדִים
 63 "עמך", הַשֵּׁם שֶׁל הָאֲנָשִׁים הַפְּשׁוּטִים
 64 הַמְקִימִים מְצוּת בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוֹת,
 65 לְפָנֵי "ישראל" הַשֵּׁם שֶׁל לּוֹמְדֵי הַתּוּרָה.
 66 וְיֵשׁ לוֹמֵר, בְּבִיאור הַרְבִּיִם בְּעוֹמֵק
 67 יוֹתֵר שֶׁהַשִּׁכּוֹת הַגְּדוֹל תְּלִמּוּד
 68 שְׁמִבְיָא לְיָדֵי מְעַשָּׂה, לְזֶה
 69 שְׁמִקְדָּיִם עַמְךָ לְיִשְׂרָאֵל,
 70 וְהַסִּיבָה לִכְךָ שֶׁמֵּאמֵר חֲכַמֵּינוּ ז"ל
 71 "גְּדוֹל תְּלִמּוּד שְׁמִבְיָא לְיָדֵי מַעֲשֵׂה"
 72 הוּא נִימוּק וְהַסְבֵּר לִכְךָ שֶׁבַּפְּסוּק
 73 "הַשְּׁקִיפָה... ", "עמך" קוֹדֵם ל"ישראל"
 74 הוּא, כִּי מְזָה שְׁגָדוֹל תְּלִמּוּד
 75 הַסִּיבָה לִכְךָ שֵׁשׁ בְּתַלְמוּד גְּדוּלָה
 76 מְבִיא לְיָדֵי מְעַשָּׂה, מוֹכַח שֶׁהַמַּעֲשֵׂה הוּא הַעֵינִיק¹⁶ וּבַעֲצֵם

(8) שזה היו יודעים גם באם הי' כתוב "עמך וישראל", וההפסק ד"את" מלמד ש"וברך" קאי על כל אחד בפ"ע, כבמוק"ש שם. (9) ועפ"ז יובן שמזכיר כאן ב' ענינים אלה דוקא (אף שבהתחלקות דישאל כמה אופנים, י"ב שבטים; וי"ד הסוגים שבפרשת נצבים; וכיו"ב), כי החילוק דשני ענינים אלה (עמך וישראל) הוא (גם) בהברכה, כבפנים. (10) מעשר שני פ"ה ה"ה. (11) תצא כג, ו. (12) בסוף המאמר (סה"מ ה"ש"ת ע' 160). (13) בתחלת המאמר מפרש "עם הכוונה על הפשוטים שבישראל". ולהעיר, דבהפירוש שבתחלת המאמר אומר "עם הכוונה כו", עם סתם, ובהפירוש שבסיום המאמר "שמקיימים תומצ' כו" מדויק "עם הוי". (14) קידושין מ, ב. ב"ק יז, א. (15) ולהעיר מהל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"ג. ואכ"מ. (16) לקר"ת אחרי כו, ד. סה"מ תרכ"ט ע' יט. תרע"ח ע' קכד. ובכ"מ.

השקיפה ממצון קדשך מן השמים

ביאור בדרך אפשר

1 הוא חשוב יותר מהתלמוד (כאמור לעיל). אלא שְׁזָה בְּלִבְךָ מעלת
 2 המעשה על התלמוד כשלעצמה אינו באור מספיק על זֶה שְׁמַקְדִים
 3 בפסוק זה עֲמָךְ (מְקִימֵי מִצְוֹת) לְיִשְׂרָאֵל (לומְדֵי תוֹרָה),
 4 שְׁהָרִי בְּמֵאמֶר רַז"ל זֶה עֲצָמוֹ שממנו למדים שהמעשה עיקר ויש
 5 לו יתרון לגבי התלמוד אוֹמֵר גְּדוֹל
 6 תְּלַמּוּד ובכך חכמינו ז"ל מודגשים
 7 דווקא את מעלת הלימוד ולא את
 8 מעלת המעשה. וְלָכֵן כיוון שביאור
 9 זה לברו אינו מספיק מוֹסִיף
 10 שְׁעוֹשֵׁי מִצְוָה מְהַפְכִים
 11 הַקְּלָלָה לְבִרְכָה, הֵינּוּ שְׁבַעֲנִין
 12 זֶה (דְּהַפְיַכְתָּ קְלָלָה לְבִרְכָה)
 13 מִתְגַּלָּה הַמַּעֲלָה שְׁבַמְעֵשָׂה
 14 לְגַבִּי תְּלַמּוּד באופן יותר נעלה
 15 ויותר מודגש מכפי שהוא במאמר
 16 "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה"
 17 (שגם שם יש ביטוי למעלת המעשה,
 18 אבל יחד עם זה הדגשה על "גדול
 19 תלמוד") ולכן דווקא עושי מצוה (ולא
 20 יודעי ולומדי תורה) הופכים את
 21 הקללה לברכה (על-דִּרְךָ לְעֵתִיד-
 22 לְבֹא שְׁאֵז יִהְיֶה מַעֲשֵׂה
 23 גְּדוֹל¹⁷ ותתגלה מעלת המעשה על
 24 התלמוד (שבזמן הזה היא בהעלם ולכן
 25 כעת "גדול תלמוד") באופן יותר נעלה
 26 ומודגש מאשר באמירה ש"גדול
 27 תלמוד שמביא לידי מעשה"). וְכִיּוֹן
 28 שְׁבַעֲנִין הַשְּׁקִיפָה גו' וּבְרַךְ,
 29 הוּא הַפְּיַכְתָּ קְלָלָה לְבִרְכָה
 30 (בַּנְּ"ל מִ'יִרְוֹשֶׁלְמִי'') שבכל מקום
 31 הביטוי "השקיפה" מתייחס להיפך
 32 הברכה, וכאן נאמר "השקיפה...
 33 וברך"). לָכֵן מְקִדִים עֲמָךְ עוֹשֵׁי
 34 מִצְוָה שבכוחם להפוך קללה לברכה
 35 לְיִשְׂרָאֵל לומדי תורה שאין להם את
 36 הכוח המיוחד שיש לאנשים הפשוטים
 37 מקיימי המצוות.
 38 וְצִרְיָה לְהַבִּין הַשְּׂיִכּוֹת הַפְּנִימִית, על-פי חסידות, דְּהַפְּיַכְתָּ קְלָלָה
 39 לְבִרְכָה לְמַעַל הַמַּעֲשֵׂה שמשום כך דווקא עושי מצווה מהפכים את
 40 הקללה לברכה?

ביאור בדרך אפשר

41 (ד) וְהִנֵּה לְאַחֲרֵי שְׁמִבְּאָר בְּהַמְאָמַר שְׁעַל-יָדֵי קִיּוֹם הַמִּצְוֹת
 42 מְהַפְכִים קְלָלָה לְבִרְכָה, מְבִיא בְּהַמְאָמַר מַה שְּׁכַתוּב בַּפְּרָשָׁה
 43 כִּי תִצָּא, כְּמוּבָא לְעִיל, וְלֹא אָבָה הוֹי' אֱלֹקֵיךָ לְשַׁמֵּעַ אֶל בְּלַעַם,
 44 וַיִּהְיֶה הוֹי' אֱלֹקֵיךָ לָךְ אֵת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה כִּי אֶהְבֶּךָ הוֹי' אֱלֹקֵיךָ.
 45 וּמִבְּאָר, שְׁבַפְסוּק זֶה
 46 - ג' עֲנִינִים שונים: האחד - שה'
 47 לא רצה לשמוע לבלעם, השני שה'
 48 הפך את הקללה לברכה, והשלישי -
 49 שה' אוהב את בני ישראל. וּבְכָל
 50 אֶחָד מֵהֵם כֵּל שְׁלוֹשֵׁת הַדְּבָרִים
 51 הַאֲמוּרִים אוֹמֵר הַכְּתוּב הוֹי' אֱלֹקֵיךָ¹⁸, כפי שממשיך ומפרט.
 52 עֲנִין וְלֹא אָבָה גו' לְשַׁמֵּעַ אֶל
 53 בְּלַעַם, הוּא שְׁהַקְּב"ה אֵינוֹ
 54 רוֹצֵה לְשַׁמֹּעַ וְאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ
 55 בְּפוּעַל קְטְרוּגִים עַל יִשְׂרָאֵל.
 56 וְזֶה שְׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אֵת
 57 הַקְּטְרוּגִים (אף שְׁמַצַּד מִדַּת
 58 הַדִּין יֵשׁ לָהֶם מְקוֹם¹⁹ כִּי אִם
 59 גַּם מַצַּד הַדִּין אֵין לָהֶם מְקוֹם, וְאֵלֶּה הֵם
 60 קְטְרוּגִים רַק מַצַּד הַיִּפְךְ הַקְּדוּשָׁה, מַה
 61 הַפְּלֵא וְמַה הַחִידוּשׁ שֶׁה' לֹא שׁוֹמֵעַ
 62 לְקְטְרוּגִים הַלָּלוּ) הוּא מַצַּד מִדַּת
 63 הַרְחָמִים, הַמְרוּמֹזֶת בְּשֵׁם הוֹי' וְשִׁמְעוֹת
 64 הַכְּתוּב הַיֵּהוּ שֶׁשֵּׁם הוֹי' מִיֵּד
 65 הַרְחָמִים גּוֹבֵר (עַל מִדַּת הַדִּין) וְהוֹפֵךְ
 66 לְהִיּוֹת אֱלֹקֵיךָ וְהַקְּטְרוּגִים אֵינֵם
 67 נִשְׁמָעִים.
 68 וְעֲנִין וַיִּהְיֶה לָךְ אֵת הַקְּלָלָה
 69 מִה שְׁכַבְרָה קִיּוֹם בְּתוֹר "קְלָלָה", הֵיפך
 70 הַבְּרִכָּה לְבִרְכָה, הוּא
 71 שְׁזָדוֹנוֹת²⁰ חֲטָאִים שְׁכַבְרָה נִעְשׂוּ,
 72 וְהֵיוּ יְכוּלִים לְהִיּוֹת סִיבָה
 73 לְהֵיפֵךְ הַבְּרִכָּה נְהַפְכִים לְזִכְיוֹת²¹
 74 וּמְקוֹר לְבִרְכָה [דָּלָא רַק שְׁאֵין
 75 שׁוֹמְעִים לְהַמְקַטְרָגִים שְׁעִינִין
 76 זֶה הוּא הַתּוֹכֵן שֶׁל הַנוּשָׂא הַרְאִשׁוֹן
 77 בַּפְּסוּק "וְלֹא אָבָה ה' אֱלֹקֵיךָ לְשַׁמֹּעַ" (אֲבָל הַעֲוֹנוֹת לֹא נִמְחָקוּ
 78 וְעַלּוּלִים לְהַבִּיא לְתוֹצְאוֹת לֹא רְצוּיוֹת, הֵיפֵךְ הַבְּרִכָּה), אֲלֵא שְׁנַעֲשֵׂה
 79 כְּפֶרֶת הַעֲוֹנוֹת, וְלֹא נִשְׂאָר וְרֹשֶׁם מִהַדְּבָרִים הַלֵּא-רְצוּיִים וַיִּתְּרָה מִזֹּו,
 80

17) ראה בארוכה ד"ה ועברי דוד תרצ"ט ס"ד (סה"מ תרצ"ט ס"ע 193 ואילך). ד"ה ביום השמיני גו' דזאת חנוכה ה'תשמ"ו ס"ה (תו"מ סה"מ כסלו ע' קצה), ובהנסמן שם הערה 23. 18) ראה גם ד"ה ולא אבה עטר"ת (בסה"מ עטר"ת ע' תרלא ואילך. וראה שם ע' תרמ). 19) שזוהו החידוש דולא אבה לשמוע. - וראה ד"ה ולא אבה גו' בלקו"ת תצא לח, ג ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"ב ע' תרמב ואילך. וש"נ. 20) יומא פו, ב. 21) ראה גם לקו"ת שם לט, א. מאמרי אדאמ"צ שם ע' תרסב.

ש"פ תבא, ח"י אלול, ה'תשכ"ו

ביאור בדרך אפשר

1 שְׁדוֹנוֹת נְהַפְכִים לְזִכְיוֹת ולכן הקללה הופכת לברכה]. וְאוֹמֵר
 2 כָּאֵן לַעֲנִיין הַפִּיכָה הַקְּלֵלָה לְבִרְכָה (הַזְּדוּנוֹת לִזְכִּיּוֹת) הַרְוֵי אֶלְקִיךָ פַּעַם
 3 שְׁנֵי־יָדַי שְׁמַמְנֵנוּ נִמְשָׁךְ וְלֹא אָבָה לְשַׁמְעַ לְהִמְקַטְרְגִים
 4 - הוּא הַרְוֵי דְלִתְתָא, דְּרַגָּה תַחֲתוּנָה בְּשֵׁם הַרְוֵי וּבְכַדֵי שְׁתַּהֲיָה
 5 כְּפַרְת עֲוֹנוֹת בְּכֻלָּ, וּבְכַרְט תִּיקוֹן
 6 וּכְפַרְת עֲוֹנוֹת בְּרַגְגָה גְבוּהָה שֶׁל
 7 הַפִּיכָת זְדוּנוֹת לְזִכְיוֹת, הוּא
 8 עַל־יַדֵי הַמְשַׁכֵּת גִּילוּי הַרְוֵי
 9 דְלַעֲיִלָא²² דְּרַגָּה נַעֲלִית בְּשֵׁם הַרְוֵי,
 10 וְלִכְּוֹן לַעֲנִיין זֶה הַכְּתוּב חֲזוֹר וְאוֹמֵר
 11 "הַרְוֵי אֱלוֹקֶיךָ" פַּעַם נֹוסַפְת.
 12 וְעִנִּין כִּי אֶהְבֵּךְ הַפַּעַם הַשְּׁלִישִׁית
 13 שְׁבָה אֹמֵר הַפְּסוּק "ה' אֱלוֹקֶיךָ", הוּא
 14 עִנִּין נַעֲלָה עוֹד יוֹתֵר מֵאִשֶׁר הַתְּגַלּוֹת
 15 "הַרְוֵי דַלְעִילָא" הוּא הָאֶהְבָּה
 16 הַעֲצָמִית דְּהַקְּב"ה לְיִשְׂרָאֵל,
 17 שְׁאִינָה תְלוּיָה וְאִינָה מוֹתֵנִית בְּשֵׁם דְּבַר
 18 אֵלָא נּוֹבַעַת מִכָּךְ שִׁיש קֶשֶׁר פְּנִימִי
 19 וְעַצְמִי בִין עַצְמוֹתוֹ וּמְהוֹתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ
 20 בִּירוֹן הוּא וְעַצֵּם מְהוֹתָם שֶׁל בְּנֵי
 21 יִשְׂרָאֵל, וּמִצַּד הָאֶהְבָּה הַעֲצָמִית הוּו
 22 הַקֶּשֶׁר בֵּינֵיהֶם הוּא כֹּזֵה שְׁגָם
 23 בְּהַדְרָגָא שֶׁל אֱלוֹקוֹת דְלַמְעַלָּה
 24 מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת, לַמַּעֲלָה מֵהָאוֹר
 25 הָאֱלוֹקִי כְּפִי שִׁיּוֹר וְנִמְשָׁךְ מִדְּרַגָּה
 26 לְדְרַגָּה בְּצוּרָה הַדְּרַגְתִּית מְסוּדֶרֶת וְכֻל
 27 דְּרַגָּה אַחֲרָה בּוֹו שֶׁלְפָנֶיהָ כְּטַבְעוֹת שֶׁל
 28 שְׁלֹשֶׁת, אֵלָא הַכּוּוֹנָה לְאֱלוֹקוֹת
 29 שֶׁלְמַעֲלָה מְכַל הִירִידָה וְהַמְרִידָה
 30 וְהַהֲגַבְלָה הוּו שְׁבָה בְּאֱלוֹקוֹת
 31 שֶׁלְמַעֲלָה מִסֵּדֵר הַשְׁתַּלְשְׁלוֹת שְׁבּוּ יֵשׁ
 32 חִילוּקֵי דְרַגּוֹת נִגְאָמֵר כִּי אֵךְ עֵשׂוֹ
 33 לְיַעֲקֹב²³, בְּדְרַגָּה הַגְּבוּהָה הוּו שׁוֹם
 34 דְּבַר מֵהָעוֹלָמוֹת וְהַנְּבִרָאִים הַתַּחֲתוֹנִים
 35 לֹא תוֹפֵס מְקוֹם הַכֹּל שׁוּיִים, עַד כִּדִּי
 36 שֶׁלֹא נִיכֵר הַהַבְדֵּל בִּין עֵשׂוֹ לְיַעֲקֹב וְהֵם
 37 נִרְאִים כְּאִחִים דּוּמִים וְשׁוּיִים זֶה לַזֶּה
 38 מְכַל־מְקוֹם גַּם בְּאוֹתָהּ דְּרַגָּה נַעֲלִית,
 39 אוֹתוֹ פְּסוּק שְׁאוֹמֵר "אֵךְ עֵשׂוֹ לְיַעֲקֹב", מִמְשִׁיךְ וְאוֹמֵר וְאֶהְבֵּךְ אֶת יַעֲקֹב²³
 40 דְּוִקָא וְלֹא אֵת עֵשׂוֹ, וְגַם שֶׁם הַקְּדוּשׁ בִּירוֹן הוּא בּוֹחֵר בְּיַעֲקֹב דּוּוֹק כִּי הַקֶּשֶׁר
 41 שֶׁל הַקְּב"ה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא פְּנִימִי וְעַצְמִי וְקִיִּים בְּעַצְמוֹתוֹ וּמְהוֹתוֹ יִתְבַּרְךְ.
 42 וְזֶהוּ שֶׁלְעִנִּין אֶהְבָּה עַצְמִית זֶו נִאֵמֵר הַרְוֵי אֶלְקִיךָ, דְּהַגַּם שְׁבַהֲרֵי

ביאור בדרך אפשר

דְלַעֲיִלָא הַדְּרַגָּה הַנַּעֲלִית שֶׁל שֵׁם הַרְוֵי (אוֹר אֵין־סוֹף שְׁלַמְעַלָּה
 44 מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת) הַכֹּל שׁוּיִין, וּמַעֲלַת יַעֲקֹב עַל עֵשׂוֹ לֹא נִרְאִית וְלֹא נִיכֵרַת
 45 וְלֹא יִכּוּלָה לִהְיוֹת בְּחִירָה בְּיַעֲקֹב מִצַּד הַמַּעֲלוֹת וְהִיתְרונוֹת שֶׁלוֹ, כִּי לְגַבֵּי דְרַגָּה
 46 זֶו שׁוֹם דְּבַר לֹא תוֹפֵס מְקוֹם, מְכַל־מְקוֹם עַל־יַדֵי גִילוּי הָאֶהְבָּה
 47 הַעֲצָמִית דְּהַקְּב"ה לְיִשְׂרָאֵל
 48 (כִּי אֶהְבֵּךְ בְּאֶהְבָּה עַצְמִית דּוּוֹק),
 49 גַּם הַרְוֵי דְלַעֲיִלָא הוּא אֶלְקִיךָ
 50 (דִּישְׂרָאֵל) דְּוִקָא וְגַם מְצִידוֹ יֵשׁ
 51 אֶהְבָּה עַצְמִית לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל דּוּוֹקָא.
 52 וְלֹא־תִרְיָזָה לְאַחַר הַבִּיאוֹר
 53 בְּשִׁלוֹשַׁת הָעֵנִינִים שְׁבָהֶם נִאֵמֵר "ה'
 54 אֱלוֹקֶיךָ", כְּמַפּוֹרֵט לְעִיל, מְכַבָּר
 55 בְּהַמְאָמְר²⁴ הַטַּעַם שְׁמַקְדִים
 56 הַפְּסוּק כֹּאֵן עֲמָךְ (מְקִימֵי מִצְוֹת)
 57 לְיִשְׂרָאֵל (לוֹמְדֵי תוֹרָה), כִּי
 58 [גְּדוּל תְּלַמּוּד שְׁמַבִּיא לְיַדֵי
 59 מַעֲשָׂה, וְעוֹשֵׂי מִצְוָה
 60 מְהַפְּכִים אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָּה
 61 (כְּנ"ל סְעִיף ג' שֶׁם נִתְבָּאֵר מֵהִי
 62 הַמַּעֲלָה שֶׁל עוֹשֵׂי מִצְוֹת עַל לוֹמְדֵי
 63 תוֹרָה).
 64 וְצִרִיךְ לְהַבִּינּוּ, דְלַכְּאוּרָה,
 65 כְּכַדֵי לְבָאֵר הַטַּעַם שְׁמַקְדִים
 66 עֲמָךְ לְיִשְׂרָאֵל נוֹגֵעַ רַק
 67 שְׁעוֹשֵׂי מִצְוָה מְהַפְּכִים קְלָלָה
 68 לְבִרְכָּה, וּמִזְזָה שְׁמַקְדִים
 69 בְּהַמְאָמְר (גַּם) הַבִּיאוֹר דְּג'
 70 הָעֵנִינִים שְׁבַפְּסוּק וְלֹא אָבָה
 71 גוֹ' לְשַׁמְעַ אֶל בְּלַעַם, מְשַׁמַּע
 72 שְׁזָה כֹל שְׁלוֹשַׁת הַפְּרָטִים שְׁבַפְּסוּק
 73 הַמְשַׁמְעוֹת הַפְּנִימִית שֶׁלָּהֶם (וְלֹא רַק
 74 הָעֵנִיין שֶׁל "וַיַּהֲפֹךְ ה' אֱלוֹקֶיךָ לָךְ אֵת
 75 הַקְּלָלָה לְבִרְכָּה") מוֹסִיף בִּיאוֹר
 76 וְנוֹתֵן טַעַם בְּזָה שְׁמַקְדִים עֲמָךְ
 77 לְיִשְׂרָאֵל וְצִרִיךְ לְהַבִּינּוּ מְדוּעַ בְּאִמַּת
 78 גַּם דְּבָרִים אֵלָה הֵם טַעַם לְהַקְּדַמַּת
 79 "עֲמָךְ" לְיִשְׂרָאֵל".
 80 (ה) וַיּוֹכֵן זֶה בְּהַקְּדִים מֵה
 81 שְׁכַתְב אֲדַמּוֹר מְהַר"ש רַבֵּי שְׁמוּאֵל, הַרְבִּיעִי בְּשׁוֹשֶׁלֶת אֲדַמּוֹרֵי חֲב"ד
 82 בְּמַאָמְרוֹ מֵאֵמֵר חִסְדוֹת שֶׁלוֹ דְּבּוֹר־הַמְּתַחִיל הַפּוֹתַח בְּפְסוּק
 83 שְׁבַחֵי²⁵ יְרוּשָׁלַיִם אֶת הַרְוֵי הַלְלֵי אֶלְקִיךָ צִיּוֹן (דְּשַׁבַּת פְּרִשַׁת
 84 תְּבוּא לְפָנֵי מֵאָה שְׁנָה²⁶ תְּרַכ"ו), דְּצִרִיךְ לְהַבִּינּוּ²⁷, הַרִי צִיּוֹן

(22) ראה גם לקו"ת שם (בהביאור) לט, סע"ג ואילך. מאמרי אדהאמ"צ שם ע' תרס ואילך. (23) מלאכי א, ב. (24) בסופו.
 (25) תהלים קמו, יב. (26) משנת אמירת מאמר זה (תשכ"ז) - תרכ"ז (נדפס בסה"מ תרכ"ז ע' שפא ואילך. שם ע' שפו
 ואילך). וראה גם ד"ה זה בסידור עם דא"ח (סב, ג ואילך). יהל אור לתהלים שם (ע' תקעה ואילך).

השקיפה ממעון קדשך מן השמים

ט

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 הוא לְמַעַלָּה במדרגה מִירוּשָׁלַיִם [דְּצִיּוֹן הַיְהוּדָה הַפְּנִימִיּוֹת
2 דְּירוּשָׁלַיִם²⁸ והרי הפנימיות נעלית מהחיצוניות], וְאַף־עַל־פִּי־כֶן,
3 בִּירוּשָׁלַיִם נֹאמַר הַנְּיָ, שהוא השם הנעלה יותר, וּבְצִיּוֹן נֹאמַר
4 אֱלֹקִים וְיֵשׁ לַהֲבִיחַן הַסִּיבָה לֹזָה.
- 5 וְהִנֵּה יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים בְּשֵׁם
6 צִיּוֹן, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב²⁹ לֵאמֹר
7 לְצִיּוֹן עָמִי אָתָּה. וְעַל־פִּי־זֶה
8 יֵשׁ לֹמַר, שְׁצִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם
9 שְׁנֵי הַשְּׁמוֹת שֶׁבָּהֶם נִקְרָאת יְרוּשָׁלַיִם
10 הֵם שְׁתֵּי דְרָגוֹת בְּיִשְׂרָאֵל
11 וכאמור, "ציון" היא דרגה נעלית יותר
12 מ"ירושלים". וְעַל־פִּי מַה שֶׁפָּתוּב
13 בַּמֶּאֱמָר הַנִּזְכָּר שֶׁל הַרְבֵּי מֵהַר־שׁ
14 שְׁפִירוּשָׁלַיִם שְׁמוֹרַכְתָּ מֵהַמִּלִּים
15 "ירד" (מלשון יראה) ו"שלם" היא
16 יְרָאָה תַּתְּנוּנָה, יראה תחתונה, יראת
17 ה' במדרגה נמוכה, יֵשׁ לֹמַר,
18 שְׁצִיּוֹן הַנְּעִלִית מ"ירושלים" היא
19 יְרָאָה עֵילָאָה³⁰ יראה עליונה,
20 יראת ה' בדרגה נעלית.
- 21 וְיֵשׁ לֹמַר הַרְמָזוּ דְיְרָאָה
22 עֵילָאָה בְּצִיּוֹן, היינו כיצד הדרגה
23 העליונה ביראת ה' נרמזת ב"ציון", כִּי
24 הַבֵּיטוּל לַאֲלוּקוֹת דְיְרָאָה
25 עֵילָאָה שֶׁל הָאָדָם הִירָא אֶת ה'
26 בַּדְּרָגָה נְעִלִית הוּא בֵּיטוּל
27 בַּמִּצִּיאוֹת³¹, ברמה כזאת
28 שהמציאות שלו לא נחשבת וכאילו
29 אינו קיים כלל וּבֵיטוּל זֶה "ביטול
30 במציאות" שהוא ביטול מוחלט של
31 המציאות והיישות העצמית נִרְמָזוּ
32 כְּמִלָּה צִיּוֹן מְלִשׁוֹן סִימָן, להורות
33 שְׁאֵינֹו מְצִיאוֹת לְעַצְמוֹ וְהוּא
34 רַק סִימָן עַל הָאֲלוּקוֹת לְמַעַלָּה.
- 35 וְזֶהוּ הַפִּירוּשׁ הַפְּנִימִי בַּפְּסוּק כִּי מְצִיּוֹן תַּצֵּא תוֹרָה וְדָבַר ה'
36 מִירוּשָׁלַיִם³², שְׁבְּצִיּוֹן נֹאמַר תוֹרָה, וּבִירוּשָׁלַיִם נֹאמַר דְּבַר
37 ה', כִּי מֵהַחִילּוּקִים אַחַד הַהִבְדִּלִים בֵּין יְרָאָה תַּתְּנוּנָה יִרְאָה ה'
38 בַּדְּרָגָה תַּתְּנוּנָה יְרָאָה עֵילָאָה יִרְאָה ה' בַּדְּרָגָה עֵילּוּנָה הוּא³¹,
- 39 שְׁיְרָאָה תַּתְּנוּנָה הִיא יִרְאָה מְגֹדֶלְתוֹ יְתִבְרַךְ בְּבְרִיאַת וְהַתְּהוּוֹת הָעוֹלָמוֹת
40 הָעוֹלָמוֹת, כְּלוּמַר, יִרְאָה וּפְחָד כְּלָפִי גִדְלוֹתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁבָאָה
41 לִידֵי בִיטוּי בְּכֶן שֶׁהוּא בּוֹרָא וּמַהוּוֶה אֶת הָעוֹלָמוֹת (זוֹ יִרְאָה שְׁנֹולְדָה' מֵתוֹךְ
42 הַתְּבוֹנוֹת בְּגִדְלוֹת ה' כְּפִי שֶׁהִיא נִרְאִית מֵתוֹךְ הַבְּרִיאָה הַמוֹגְבֵּלֶת וְלִכֵּן הִיא
43 יִרְאָה בְּמִידָה מוֹגְבֵּלֶת, יַחֲסִית, "יִרְאָה
44 תַּתְּנוּנָה") שְׁהֵבִיטוּל דְיְרָאָה זֶה
45 הוּא בֵּיטוּל הַיֵּשׁ הַיְינוּ מֵתוֹךְ
46 תַּחֲוָשָׁה שֶׁל הָאָדָם שֶׁהוּא מְצִיאוֹת
47 קִימַת וְהוּא רַק מִבְּטֵל וּמְכַנֵּעַ אֶת
48 ה"ישות" שלו. וְיִרְאָה עֵילָאָה
49 הִירְאָה הַעֲלִינָה הִיא יִרְאָה ה'
50 מְגֹדֶלְתוֹ וְרוֹמְמוֹתוֹ שֶׁל ה'
51 יְתִבְרַךְ שֶׁלְמַעַלָּה מְעוֹלָמוֹת,
52 דְּכוּלָּא קָמִיָּה כְּלָא חֲשִׁיב³³,
53 שְׁכוּלָם (כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַנְּבִרָאִים
54 הַעֲלִינָים וְהַתְּתוּנָים) לִגְבוּי נַחֲשָׁבִים
55 כְּלָא, כְּאִילוּ אֵינִם קִימִים כֻּלָּל
56 דְּהֵבִיטוּל שֶׁל הָאָדָם לַאֲלוּקוֹת
57 שְׁבִירָאָה עֵילּוּנָה זֶה שְׁלֵא עוֹלְדָה'
58 מֵהַתְּבוֹנוֹת בְּגִדְלוֹת ה' כְּפִי שֶׁהִיא
59 מִשְׁתַּקֶּפֶת מֵתוֹךְ הַבְּרִיאָה אֲלֵא אֲדַרְבָּה,
60 מֵתוֹךְ הַתְּבוֹנוֹת אִיךְ כָּל הַבְּרִיאָה חֲסֵרֶת
61 עֵרַךְ לִגְבוּי הוּא בֵּיטוּל בַּמִּצִּיאוֹת
62 בֵּיטוּל בְּרַמָּה כּוֹז שֶׁאֵף הוּא לֹא רוֹאָה
63 אֶת עַצְמוֹ כְּמִצִּיאוֹת קִימַת אֲלֵא בְּטֵל
64 לַחֲלוּטִין, כְּאִילוּ אֵינֹו קִיִּם.
- 65 וְזֶהוּ מַה שֶׁפָּתוּב³⁴ בַּפְּרָשָׁת
66 וְאֲתַחֲנֵן "כִּי יִשְׁאַלְךָ בְּנִי... מַה הָעֵדוֹת
67 וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים... וְאֲמַרְתָּ לְבִנְךָ
68 עֲבָדִים הָיִינוּ לַפְּרַעֲה... וְאֲתַחֲנֵנוּ וְהוּא
69 מִשָּׁם... וְיִצְוֵנוּ ה' לְעֲשׂוֹת אֶת
70 כָּל הַחֻקִּים הָאֵלֶּה לְיִרְאָה אֶת
71 הַנְּיָ, וְהַמִּשְׁמְעוֹת הַפְּנִימִית שֶׁל
72 הַפְּסוּק הִיא שְׁבְּכַדִּי לְבָא לְיִרְאָה
73 אֶת הַנְּיָ, יִרְאָה הַקְּשׁוּרָה בְּשֵׁם הַיָּיִרָאָה עֵילָאָה, יִרְאָה ה' בַּדְּרָגָה
74 נְעִלִית הַבְּאָה עַל־יְדֵי הַרְגֵשׁ הַרוֹמְמוֹת דְּאֹר אֵינִי־סוֹף
75 שְׁלְמַעַלָּה מְעוֹלָמוֹת, מֵתוֹךְ הַכְּרָה בְּאוּר הָאֲלוּקִי בְּלִי גְבוּל שְׁלַמְעֵלָה
76 מֵהָעוֹלָמוֹת הַמוֹגְבֵּלִים (וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּעַצְמוֹ, עִם הִיּוֹתוֹ בּוֹרָא וּמַהוּוֶה

(27 ראה גם לקו"ת דברים א, ג. 28) מקומות שבהערות הקודמות. וראה ע"ח שער הירח פ"ג. וראה בארוכה לקלוי"צ על מאחז"ל ע' קע ואילך. אגרות-קודש ע' רכה ואילך. (29) ישע"י נא, טז. וראה ירושלמי תענית פ"ד סוף ה"ב. מגילה פ"ג סוף ה"ו. זח"ג לה, א. 30) ראה גם סה"מ תרכ"ז שם (ס"ע שצג) השייכות דציון ליראה עילאה. אלא ששם מבואר שע"י בחינת ציון באים ליראה עילאה. משא"כ בנוגע לירושלים מבואר שם [נוסף לזה שע"י "ודבר ה' מירושלים" באים ליראה תתאה כדלקמן סעיף ו] שגם ירושלים עצמו הוא יראה תתאה (ראה שם ע' שצ). ועפ"ז י"ל שעד"ז הוא בנוגע לציון. 31) ראה תו"מ סה"מ אלול ס"ע רכז ואילך, ובהנסמן שם בהערות. 32) ישע"י ב, ג. 33) ראה זח"א יא, ב. 34) ואתחנן ו, כד.

ש"פ תבא, ח"י אלול, ה'תשכ"ו

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 העולמות, בעצם הוא נעלה ונשגב מהם), והדרך לבוא ליראה בדרגה זו, מתוך
2 הכרה ברוממות של האין-סוף שלמעלה מהבריאה הוא על-ידי תורה
3 ומצוות (החוקים האלה) קיום המצוות בפועל. פי על-ידי
4 התבוננות שכלית אפְשור להשיג רק האלקות שבעֶרף
5 העולמות, כי השכל האנושי
6 המוגבל לא מסוגל לתפוס ולהבין את
7 מה שאין סוף ובלי גבול, ואם כן
8 ההתבוננות השכלית לא יכולה
9 'להוליד' יראת ה' ברמה כזו ובכדי
10 שְׁיִוְרָגֵשׁ בנפש האדם, עם היותו
11 מוגבל, הִרְוֵמָת דָּאֹר אֵין-
12 סוֹף שְׁלִמְעָלָה מְעוֹלְמוֹת, הוא
13 הַוָּקָא עַל-יְדֵי גִילּוּי מְלִמְעָלָה
14 ולא בכוח פעולה של האדם שְׁנִמְשָׁף
15 ומתגלה למטה ופועל בנפש האדם
16 עַל-יְדֵי לִימוּד הַתּוֹרָה וְקִיּוּם
17 הַמְצִוֹת מתוך ביטול אלוקות.
18 וְזוּהִי הַשְּׂיִכּוֹת דְּצִיּוֹן הַרְוּמָת
19 לִירָאָה עֵילָאָה לְתוֹרָה,
20 וְדִירוּשְׁלָיִם הַרְוּמָת לִירָאָה תַתָּא
21 לְדַבְרֵי ה', פִּי יִרְאָה תַתָּא
22 (יְרוּשָׁלַיִם) הִיא מְדַבֵּר ה'
23 שְׁמִהָהָ אֶת הָעוֹלָמוֹת, האור
24 האלוקי שבא לידי גילוי בעשרה
25 מאמרות שבהם נברא העולם והוא
26 דיבורו של הקדוש ברוך הוא, כביכול,
27 כמו שכתוב בְּדַבְרֵי ה' שְׁמִים
28 נִעֲשׂוּ³⁵, בריאת השמים (וכך גם
29 שאר הנבראים) היא על ידי "דבר ה'
30 וְיִרְאָה עֵילָאָה (הנרמזת בשם
31 צִיּוֹן) הִיא מְגִילּוּי הַרְוּמָת
32 דָּאֹר אֵין-סוֹף שְׁלִמְעָלָה
33 מְעוֹלְמוֹת והוא אור אלוקי למעלה
34 מהגבלות שלא ירד בצמצום
35 והתלבשות בתוך הבריאה, האור הבלי-
36 גבול שְׁנִמְשָׁף עַל-יְדֵי תוֹרָה
37 וּמְצִוֹת קִיּוּם רְצוֹן ה' בַּמַּעֲשֶׂה בַּפּוֹעַל.
38 וְעַל-פִּי-זֶה, הַדִּיּוּק שֶׁל הַלְשׁוֹן
39 בְּהַפְתּוֹב שְׁבַחֵי יְרוּשָׁלַיִם אֶת הַוָּי, הַלְלֵי אֱלֹהֵי צִיּוֹן
40 (שְׁבִירוּשָׁלַיִם נֶאֱמַר הַוָּי, וּבְצִיּוֹן אֱלֹהִים) כך שדווקא בדרגה
41 הגבוהה יותר, "ציון" נאמר השם שמורה על דרגה נמוכה יותר "אלוהים"
42 ואילו בדרגה הנמוכה יותר, "ירושלים" נאמר שם הווי הנעלה יותר, הוּא גַם

בְּהַעֲנִין דִּירוּשָׁלַיִם יִרְאָה תַתָּא, ביטול היש וְצִיּוֹן יִרְאָה עֵילָאָה, ביטול
במצויאות שְׁבַעְבּוֹדַת הָאָדָם, כפי שהולך ומפרט.
דְּהִנָּה יְדוּעָה³⁶ בתורת החסידות בְּעֵנִין השמות הַוָּי וְאֱלֹהִים,
כָּל עֲלָמִין, האור האלוקי המצומצם
והמוגבל בהתאם לעולמות ולנבראים
ר'ממלא' את העולמות כשם שהנשמה
'ממלאת' את הגוף (אור שְׁבַעְעֶרְף
הָעוֹלָמוֹת), וְהַוָּי הוּא אֹר
כָּל עֲלָמִין, אור הבלי-גבול
שלא מתלבש בעולמות ובנבראים אלא
'סובב' ו'מקיף' מעליהם (אור
שְׁלִמְעָלָה מְעוֹלְמוֹת). וּמְזָה
מִוְכּוֹן, שְׁיִרְאָה תַתָּא שֶׁהִיא
ה' שְׁנוֹלְדָה' מתוך התבוננות
בענייני העולם שְׂיִכַת לְאֱלֹהִים,
השם של אור הממלא כל עלמין
שמוגבל לפי ערך העולמות. וְיִרְאָה
עֵילָאָה שֶׁהַתְּבוֹנְנוֹת שֶׁל אָדָם מוּגַבֵּל
אֵין בְּכוּחַ לְעוֹרֵר אוֹתָהּ וְהִיא בָּאָה
כְּתוּצָא מֵהַתְּעוֹרְרוֹת מִלְּמַעְלָה, שֵׁיכַת
לְהוֹי' השם של אור הסובב כל
עֲלָמִין שלא מוגבל בהתאם לעולמות.
וְאֶף-עַל-פִּיכּוֹן, בִּירוּשָׁלַיִם
(יִרְאָה תַתָּא) נֶאֱמַר הַוָּי,
וּבְצִיּוֹן (יִרְאָה עֵילָאָה) נֶאֱמַר
אֱלֹהִים ויש להבין מה טעם הדבר,
והרי לכאורה היה ראוי שבשם שרומז
ליראה עילאה, "ציון", יהיה כתוב שם
הווי, ובשם שרומז ליראה תתאה,
"ירושלים" יהיה כתוב שם אלוקים?
ו) וּבְאֹר הָעֵילּוּי דִּירְאָה
עֵילָאָה (צִיּוֹן) בְּפִרְטִיּוֹת יוֹתֵר,
ועל פי זה יבואר גם להלן מדוע
ב"ציון" נזכר שם אלוקים דווקא, הללי
אלוקי ציון, יוֹכֵן בְּהַקְדִּים
הַמְּבֹאֵר בְּהַמְאָמֵר דְּבוֹר-הַמִּתְחִיל שְׁבַחֵי הַנ"ל,
שֶׁבְּהַתְּבוֹנְנוֹת הַמְּבִיאָה לִירְאָה תַתָּא
(יְרוּשָׁלַיִם) שְׁנֵי עֲנִינִים³⁷. הַהַתְּבוֹנְנוֹת בְּגִדּוּלְתוֹ
תְּבַרְךָ שְׁבַחֵיבְרִיאָה עֲצֻמָּה, הֵן בְּהַעֲנִין דְּמָה³⁸
הַמְּבִיאָה לִירְאָה תַתָּא (יְרוּשָׁלַיִם) שֶׁהִיא, כְּאֹמֵר, הַתְּבוֹנְנוֹת
בְּגִדּוּלְתוֹ ה' כְּפִי שֶׁהִיא נְרֵאִית וְנִיכְרַת מִתּוֹךְ הָעוֹלָם שְׁנֵי עֲנִינִים³⁷. הַאֲחֵד
- הַהַתְּבוֹנְנוֹת בְּגִדּוּלְתוֹ תְּבַרְךָ שְׁבַחֵיבְרִיאָה עֲצֻמָּה, הֵינּוּ גִדּוּלָה
ה' כְּפִי שֶׁהִיא נְרֵאִית וְנִיכְרַת מִתּוֹךְ הָעוֹלָם הֵן בְּהַעֲנִין דְּמָה³⁸ רְבוּ

(35) תהלים לג, ו. (36) סהמ"צ להצ"צ סב, א. ובכ"מ. (37) שני הענינים דלקמן - ראה גם תו"א נו, ב. ובכ"מ. אבל בתו"א שם אין מפורש שגם ענין השני (שההתהוות היא רק מבחינת עולם הדיבור) היא ההתבוננות המביאה ליראה תתאה. (38) תהלים קד, כד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 **מַעֲשֵׂיךָ הַיְיָ**, ריבוי נבראים בכמות וְהֵן בְּהַעֲנִין דְּמַה³⁹ גָּדְלוֹ
 2 **מַעֲשֵׂיךָ הַיְיָ**, מעלת הנבראים באיכות, וככל שמרבים להתבונן בדברים
 3 אלו, ניתן להשיג טוב יותר את גדלות ה' ולהתעורר ביראת ה'. והענין השני
 4 של ההתבוננות בעולם המעוררת יראה תתאה - וְהַתְּבוֹנָנוֹת שֶׁכָּל
 5 הַהִתְהוּוֹת (דְּרִיבּוּי הַנְּבִרָאִים
 6 בכמות וּגְדוּלֵי הַנְּבִרָאִים באיכות)
 7 היא רק מִבְּחִינָה הַכִּי אַחֲרוֹנָה
 8 והכי תחתונה באלוקות. כְּמוֹ
 9 שֶׁפְּתוּב⁴⁰ גְּדוֹל הַיְיָ וּמְהוּלָּל
 10 מְאֹד בְּעִיר אֱלֹקֵינוּ, וְאָמְרוּ
 11 רַבּוֹתֵינוּ ז"ל⁴¹ בּוֹהֵר אֵימָתִי
 12 הוּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גְּדוֹל בְּאוֹפֵן
 13 כּוֹה שְׂגוּדוֹתָהּ גְּלוּיָהּ וְנִיכְרַת לַעֲנִי
 14 הַנְּבִרָאִים כְּשֶׁהוּא פּוֹעֵל וּמִתְגַּלֶּה
 15 בְּעִיר אֱלֹקֵינוּ, הַבְּרִיאָה (כפי
 16 שֶׁמִּמְשֵׁךְ וּמִפֶּרֶט) שֶׁגְּדוּלָּתוֹ
 17 יִתְבַּרְךְ כְּמוֹ שֶׁהִיא מִצַּד-
 18 עֲצֻמָּה לַמַּעֲלָה מֵהָעוֹלָמוֹת הַמּוֹגְבָּלִים
 19 הִיא לַמַּעֲלָה מֵהַשְּׁגָתָנוּ, כי
 20 בתור נבראים מוגבלים אין בכוחנו
 21 להבין ולהשיג את מה שכלי גבול וְזֶה
 22 שָׁאֲנוּ יוֹדְעִים גְּדוּלָּתוֹ יִתְבַּרְךְ
 23 עַל-יְדֵי בְּרִיאַת הָעוֹלָמוֹת, ובכך
 24 יש לנו השגה מסוימת הוּא כְּמוֹ
 25 שֶׁהִיא גְּדוּלַת ה' בְּעִיר אֱלֹקֵינוּ
 26 שֶׁהוּא עוֹלָם הַדִּיבּוּר הַעֲלִיּוֹן,
 27 שהדיבור שלמעלה, כביכול, הוא
 28 האמצעי שדרכו האור האלוקי יורד
 29 בצמצום בהתאם לעולמות. דְּכֵמוֹ
 30 שְׁעִיר כְּפֶשׁוּטָה הִיא קִיבוּץ
 31 מְרִיבּוּי בְּתִים בִּיחָד, וּבֵית הוּא
 32 מְרִיבּוּי אֲבָנִים בִּיחָד, עַל-דֶּרֶךְ-
 33 זֶה הוּא בְּרוּחַנִיּוּת, שְׂאוֹתִיּוֹת
 34 נִקְרָאוֹת אֲבָנִים, וְהַתְּבוֹת
 35 המילים שֶׁנַּעֲשׂוֹת מִצִּירּוֹף וְחִיבּוּר
 36 של כְּמָה אוֹתִיּוֹת בִּיחָד נִקְרָאוֹת
 37 בְּתִים [כְּדֹאִיתָא בְּסִפְרֵי
 38 יְצִירָה⁴² שְׁתֵּי אֲבָנִים בּוֹנוֹת
 39 שְׁנֵי בְּתִים, שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת מְרִכִּיבּוֹת
 40 שְׁתֵּי מִלִּים, לְמַשַּׁל, אוֹתִיּוֹת אֶל-יָךְ
- ובי"ת מרכיבות את המילים "אב" ו"בא" שֶׁלֶשׁ אֲבָנִים שֶׁשָּׂה בְּתִים
 שלוש אוֹתִיּוֹת מְרִכִּיבּוֹת שֶׁשׁ מִלִּים]. וְעוֹלָם הַדִּבּוּר (בְּכָלְלוֹתוֹ)
 נִקְרָא עִיר אֱלֹקֵינוּ. וְכֵמוֹ שֶׁאֲבָנִים [וְכֵן הַבְּתִים וְהָעִיר
 שֶׁנַּעֲשִׂים מֵהָאֲבָנִים הַמְצַטְרִפִּים יחַד] הֵם דּוֹמִם, בְּחִינָה הַיּוֹתֵר
 אַחֲרוֹנָה שֶׁבְּדוֹמֵם-צוֹמֵחַ-חַי-
 מְדַבֵּר, הַדּוֹמֵם הוּא הַסּוּג הַנְּחוּת
 ביותר מבין ארבעת הסוגים הללו
 שמהם מורכבת הבריאה, עַל-דֶּרֶךְ-
 זֶה הוּא בְּנוֹגֵעַ לְעוֹלָם הַדִּבּוּר
 הַעֲלִיּוֹן, הָאוֹר הָאֱלוּקִי שִׂירָד לְבְּרוּא
 עוֹלָמוֹת מוֹגְבָּלִים שֶׁמִּמֶּנּוּ נִתְהוּוּ
 כָּל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינָה
 הַיּוֹתֵר אַחֲרוֹנָה וְתַחְתּוֹנָה
 בְּאֱלוּקוֹת.
 וְזֶהוּ הַדִּיּוּק בְּסוּק וְדִבְרֵי ה'
 מִירוּשָׁלַיִם, שֶׁדִּבְרֵי ה' הַדִּיבּוּר
 הָאֱלוּקִי שֶׁמִּתְהוּוֶה וּמִחִיָּה וּמִקִּיָּם
 אֵת כָּל הַנְּבִרָאִים הוּא
 מִירוּשָׁלַיִם, עִיר אֱלֹקֵינוּ,
 בְּחִינַת דּוֹמֵם, הַבְּחִינָה הָאֲחֵרוֹנָה
 וְהַתְּחוּנָה בְּאֱלוּקוֹת.
 וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, דְּהַמְּבֹאֵר
 בְּהַמְּאָמֵר שֶׁהַתְּבוֹנָנוֹת
 הַמְּבִיאָה לִירְאָה תִּתְאַה
 (יְרוּשָׁלַיִם) הִיא (לֹא רַק
 בְּהַגְדְּלוֹת שֶׁבְּהַבְּרִיאָה, גְּדוּלַת
 ה' כפי שהיא ניכרת מתוך הבריאה
 עֲצֻמָּה אֱלֹא גַם) הַתְּבוֹנָנוֹת בְּזֶה
 שֶׁהַתְּהוּוֹת הִיא רַק מִבְּחִינָה
 הַיּוֹתֵר אַחֲרוֹנָה, וְגַם הַתְּבוֹנָנוֹת
 בּוֹה מְעוֹרֶרֶת אֶת הִירְאָה (אֵף שֶׁלְּכֹאוּרָה
 בְּכֵךְ הָאֵדָם מִתְקַשֵּׁר בְּבִחִינָה נִמּוּכָה
 בְּאֱלוּקוֹת) הוּא, כִּי יְרוּשָׁלַיִם
 הוּא אוֹתִיּוֹת יְרָאָה שְׁלֵם⁴³,
 לַהוֹרוֹת שֶׁמְדוּבֵר עַל שְׁלֵמוֹת
 הַיְרָאָה⁴⁴. וּבְכַדִּי שֶׁהַיְרָאָה
 (הַבִּיטוּל שֶׁל הָאֵדָם לְאֱלוּקוֹת)
 תִּהְיֶה בְּשְׁלֵמוֹת, הוּא עַל-יְדֵי

(39 שם צב, ו. 40) שם מח, ב. (41) ראה זהר ח"ג ה, א. (42) פ"ד מ"ב. (43) תוד"ה הר - תענית טז, א, מ"ב פנ"ו, י.
 (44) ראה גם ד"ה א"ר אושעיא כו' צדקת פרוזנו כו' תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' של). ד"ה הנ"ל תשל"ט ס"ד (תו"מ סה"מ
 כסלו ע' עה), ובהנסמן שם הערה 31.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 **ההתבוננות שֶהנְבְרָאִים** כולם עם כל גדולתם ומעלתם **אֵינָם**
 2 **תּוֹפְסִים מְקוֹם** ⁴⁵ אלא בטלים לאלוקות.
 3 **וְזֶהוּ הַקָּשֶׁר דְּשֵׁנֵי הַפִּירוּשִׁים (הַעֲנִינִים) בִּירוּשָׁלַיִם** שנתבארו
 4 לעיל – הפירוש האחד שִׁירוּשָׁלַיִם הוא עוֹלָם הַדְּבֹר שבתאמצעותו
 5 נברא העולם, והפירוש השני –
 6 **וְשִׁירוּשָׁלַיִם הִיא שְׁלֵמוֹת**
 7 **הַיְרָאָה** - שְׁעַל-יְדֵי
 8 **הַהֲתַבּוֹנָנוֹת בְּדַבְרֵי ה'**
 9 **מִירוּשָׁלַיִם**, לפי הפירוש הראשון
 10 **שֶׁהֲתַבּוֹנוֹת כָּל הָעוֹלָמוֹת הִיא**
 11 **(רַק) מִבְּחִינַת יְרוּשָׁלַיִם (עִיר,**
 12 **עוֹלָם הַדְּבֹר) שֶׁהִיא בְּחִינַת**
 13 **דּוֹמָם לְגַבֵּי הַמְּדַרְגּוֹת**
 14 **שְׁלֵמַעְלָה מִמְּנָה, כמבואר לעיל**
 15 **לענין האותיות, עַל-יְדֵי-זֶה יְבוֹא**
 16 **הָאֵדָם לְשְׁלֵמוֹת הַיְרָאָה,**
 17 **"ירושלים", לפי הפירוש השני.**
 18 **אֵלָּא שְׁאֵף-עַל-פִּי-כֵן לְמִרוֹת**
 19 **שְׁגַם דְּרַגָּה זוֹ שֶׁל יְרֵאָה, שמתעוררת**
 20 **מתוך התבוננות בגדולת ה' כפי שהיא**
 21 **נראית מהעולם, נקראת "ירושלים",**
 22 **יְרֵאָה מוֹשְׁלֵמַת, בכל זאת נְכַלְל זֶה**
 23 **בַּיְרָאָה תַּתְּאָה, ולכאורה, אך**
 24 **יְרֵאָה מוֹשְׁלֵמַת הִיא דְּרַגָּה נְמוּכָה**
 25 **ותחתונה ביראה, על כך בא ההסבר פִּי**
 26 **עֵינֵךְ הַהֲתַבּוֹנָנוֹת שְׁלוֹ הוּא**
 27 **בְּהֶאֱלָקוֹת שְׁבַעֲרַף הָעוֹלָמוֹת,**
 28 **וְלִכֵּן גַּם שְׁמַתְבוֹנֵן שְׁהוּא רַק**
 29 **בְּחִינַת דּוֹמָם, ובאמת הקדוש ברוך**
 30 **הוּא נִעְלָה לְאֵין שִׁיעוֹר אֵין נִרְגָּשׁ**
 31 **בּוֹ (כֹּל-כֶּף) הָרוֹמְמוֹת דָּאוֹר**
 32 **אֵין-סוֹף שְׁלֵמַעְלָה מְעוֹלָמוֹת**
 33 **שְׁכּוּלָא קָמִיָּה כָּלָא חֲשִׁיב ⁴⁶**
 34 **שֶׁלִּגְבוּי הַכּוֹל נִחְשָׁב כָּלָא, כאילו אינו**
 35 **קַיִם, וכל עוד הרוממות הזו לא נרגשת בהכרח הפנימית של האדם, עדיין כל**
 36 **ההבנה וההשגה שלו בגדולת ה' היא כפי שהיא משתקפת מהבריאה, ובדרך**

זו אי אפשר להגיע ל"יראה עילאה", כי מהכרח בגדלות ה' מתוך העולם
 אפשר להגיע ל"ביטול היש" אך לא ל"ביטול במציאות".
 ומִזֶּה מוֹכֵן, דְּזֶה שִׁירָאָה עֵילָאָה הִיא מְהַרְוֵמֹת דָּאוֹר
 אֵין-סוֹף שְׁלֵמַעְלָה מְעוֹלָמוֹת, הַכּוֹנֵה בְּזֶה הִיא שְׁנִרְגָּשׁ
 אֵצְלוֹ עֲנִיָּן זֶה עֲצָמוֹ שֶׁהָאֵדָם
 הִירָא אֵת ה' בְּדַרְגָּה זוֹ הַגִּיעַ לְהַכִּירָה
 וְהַרְגִּישָׁה פְּנִימִית בְּרוֹמֹמוֹת (הַתְּנַשּׂאוֹת
 וְהַבְדֻלָּה) שֶׁל הָאוֹר הָאֱלוּקִי שֶׁלִּמְעַלָּה
 מֵהָעוֹלָמוֹת.
 וְעַל-פִּי-זֶה צָרִיף לְהַבִּין עוֹד
 יוֹתֵר מִתְּחֻקֵּת הַשְּׂאֵלָה שֶׁנִּשְׂאָלָה
 לְעֵיל מָה שְׁגַבֵּי צִיּוֹן (יְרָאָה
 עֵילָאָה) נֶאֱמָר אֱלֻקִּים ⁴⁷,
 "הַלְלִי אֱלוֹקֵיךְ צִיּוֹן" וְדוֹקָא לְגַבֵּי
 "ירושלים", שֶׁקְשׁוּרָה ב"יראה תתאה"
 נֶאֱמָר שֶׁם הוּא, "שְׁבַחֵי יְרוּשָׁלַיִם אֵת
 הוּא", וְהוּא לְכַאוּרָה הִיא נִכּוֹן יוֹתֵר
 לְהִיפֵךְ ש"יראה תתאה" תהיה בשם
 אֱלוֹקִים ו"יראה עילאה" תהיה בשם
 הוּא?
 ז) וּמְבָאָר בְּהַמְאָמַר דְּבֹר-
 הַמְּתַחִיל שְׁבַחֵי הַנִּלְ⁴⁸,
 דְּהִשְׁטַעַם עַל מָה שְׁכָתוּב הַלְלִי
 אֱלֻקֵיךְ צִיּוֹן, מְבָאָר הַכָּתוּב
 עֲצָמוֹ (בְּפִסּוּק שְׁלֹאֲחֵרֵי-זֶה
 הַפִּסּוּק הַבָּא בְּפִרְק זֶה בְּתַהֲלִימִים) פִּי
 חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרֶיךָ גו', כְּפִי
 שֶׁמִּמְשִׁיךְ וּמְבָאָר.
 וְהַעֲנִין הוּא דְּאֵיתָא מוּבָא
 בְּמִשְׁנָה ⁴⁹ כּוֹפִין אוֹתוֹ (לְכֵן
 עִיר) לְבָנוֹת לְעִיר, חוֹמָה
 וּדְלָמִים וּבְרִיחֵי כְּלוּמֵר שְׁכַל אֶחָד
 מִתּוֹשְׁבֵי הָעִיר חָיִיב לְהִשְׁתַּחֲוֹת בְּהוֹצָאוֹת
 בְּנֵיית חוֹמָה, דְּלָתוֹת וּבִרְיַח כְּדִי לְנַעֲלוֹ
 אֵת הָעִיר וּלְשַׁמּוֹר עֵלֶיהָ. דְּחוֹמָה הִיא כְּבָדִי לְהֵגֵן מִן הַשּׁוֹנְאֵי שְׁלֵא
 יִכְנָס בְּעִיר. וּבְכַדֵּי שְׁיִוְכְלוּ בְּגִי הָעִיר לְצֵאתָה מֵהָעִיר הַחוּצָה

(45) ראה גם סה"מ תרס"ה ע' רג וסה"מ ה'תש"ח ע' 140, שבהתבוננות דיראה תתאה נכללת גם ההתבוננות שהנבראים
 "אינם תופסים מקום לגבי אלקות". אבל שם מדובר שאינם תופסים מקום לגבי האור המהווה אותם, דלגבי אור זה "א"א
 לומר שאין העולמות תופסים מקום כלל". ולכן הוא בכלל יראה תתאה, כמפורש בסה"מ שם. משא"כ בהתבוננות שבחינת
 "עיר אלקיננו" היא רק בחינת דומם*, נרגש העדר תפיסת מקום דהנבראים לגבי האור שלמעלה מעולמות. (46) ראה ער"ז
 המשך תער"ב ח"א פ' ק"נ (ע' רצה). (47) ומ"ש שבחי ירושלים את הו', יש לומר שזהו לפי שבשלימות היראה (ירושלים)
 נרגש באופן כללי עכ"פ האור שלמעלה מעולמות, כנ"ל בפנים. (48) וכ"ה בסידור וביהל אור שבהערה 26. (49) ב"ב ז, ב.

(* ובפרט ש"עיר אלקיננו" הוא המקור שממנו נמשך הדיבור המהווה ("ודבר ה' מירושלים") ואעפ"כ הוא רק בחינת דומם.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 וְלֵבָא מִבְּחוּץ לַחוּץ הָעִיר, עוֹשִׂים פֶּתַח וְדֹלֶת בַּחוּמָה. וְעוֹשִׂים
 2 בְּרִיחִים לְדָלֶת, כְּדִי שֶׁתְּהִיה נְעוּלָה בְּכַדֵּי שְׂלָא יִכְנָסוּ לְעִיר אַנְשֵׁים
 3 זֵרִים רַק אֵלָּא אֵלֶּה הָרְאוּיִים לִיכְנָס. וְעַל־דֶּרֶךְ־זֶה הוּא
 4 לְמַעְלָה, בִּאלוּקוֹת דְּעֲנִין הַבְּרִיחִים הַמְּגִבִּילִים אֶת הַכְּנִיסָה לְעִיר,
 5 בְּנִמְשָׁל, לְמַעְלָה בִּאלוּקוֹת, הוּא
 6 הַגְּבוּרוֹת דְּשֵׁם אֱלֹקִים 1
 7 שְׁמִגְבִּילִים אֶת הַשֹּׁפֵעַ, 2
 8 וְהַגְּבִילָה הוּוּ נְחוּצָה שְׂלָא יוֹמְשָׁף
 9 מִמְּנֵוּ יִנְקָה וְהַשֹּׁפֵעַ לְחִיצוֹנִים
 10 כּוֹחוֹת שֶׁמְחוּץ לְצַד הַקְּדוּשָׁה שְׁבוּרָךְ
 11 כֹּל מִקְבָּלִים חֵיות מוֹעֲטַת בִּיחוּר
 12 וְמוֹעוּיָנִים לְקַבֵּל תּוֹסַפַּת שֹׁפֵעַ וְחֵיות.
 13 וְזֵהוּ הַלְּלִי אֱלֹקֶיךָ צִיּוֹן
 14 (וְהַטַּעַם שֶׁנֶּאֱמַר כָּאֵן שֵׁם
 15 אֱלֹקִים, בְּשִׂיכוֹת ל"צִיּוֹן" אִף שֶׁהִיא
 16 מִדְּרָגָה נְעִלִית שֶׁלְכַאוּרָה שִׁיכַת יוֹתֵר
 17 לְשֵׁם הוֹי' הוּא) כִּי חִזַּק בְּרִיחֵי
 18 שְׁעָרֶיךָ, שֶׁבְּצִיּוֹן הוּא הַמְּשַׁכַּת
 19 אֹרֶךְ אֵין־סוּף שְׁלַמְעֵלָה
 20 מֵהַשְׁתַּלְשָׁלוֹת (פנ"ל), דְּלִגְבֵי
 21 אֹרֶךְ זֶה הַפֶּלַע שְׁוִין, כִּי כֹל
 22 הָעוֹלָמוֹת וְהַנְּבִרָאִים הַתְּחַתּוּנִים לֹא
 23 תּוֹפְסִים מְקוֹם, וְכוּיּוֹן שֶׁהַכּוֹל שׁוֹן
 24 וְהַהִבְדֵּל בֵּין צַד הַקְּדוּשָׁה ל"חִיצוֹנִים"
 25 לֹא בְּרוּר וּמוֹדָגֵשׁ, יֵשׁ חֲשֵׁשׁ שֶׁתְּהִיה
 26 יִנְקָה לְחִיצוֹנִים וְלִכְנֵן צָרִיךְ
 27 לְהַגְּבוּרוֹת דְּשֵׁם אֱלֹקִים כְּדִי
 28 לְהַגְּבִיל הַשֹּׁפֵעַ שֶׁנֶּמְשָׁף מֵאֹר
 29 זֶה, שְׂלָא יִנְקוּ הַחִיצוֹנִים.
 30 וְעַל־דֶּרֶךְ מֵהַ שְׁכַתוֹב וְלֹא־מֵר
 31 לְצִיּוֹן עַמִּי אֶתְּהָ, וְגַם עַל כֵּךְ
 32 נִשְׁאַלָה הַשְּׂאֵלָה לְעֵיל מְדוּעַ בְּשִׂיכוֹת
 33 ל"צִיּוֹן" שֶׁהִיא מִדְּרָגָה גְּבוּהָה נֶאֱמַר
 34 "עַמִּי" שֶׁהוּא שֵׁם שֶׁלְּפַעֲמִים מִתִּיחַס
 35 לְהִיפֵךְ הַשְּׂבַח, אֵלָּא כּוֹנֵנַת הַפְּסוּק הִיא
 36 שֶׁהַשֹּׁפֵעַ מִבְּחִינַת צִיּוֹן
 37 תְּהִיָּה רַק לְעַמִּי, לְיִשְׂרָאֵל וְלֹא
 38 לְאוֹמוֹת הָעוֹלָם, הִיפֵךְ הַקְּדוּשָׁה.
 39 וְזֵהוּ שְׁמִמְשִׁיף הַכְּתוּב לְאַחוּר
 40 "כִּי חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרֶיךָ" בְּרַךְ בְּנִי
 41 בְּקַרְבֶּךָ, שֶׁהַבְּרָכָה וְהַשֹּׁפֵעַ
 42 תְּהִיָּה רַק לְבְנֵיךָ, לְיִשְׂרָאֵל.
 43 וּמִמְשִׁיף בְּהַמְּאָמֵר, שֶׁעֲנִין זֶה
 44 שֶׁל הַשְּׂמִירָה מִפְּנֵי הַשֹּׁפֵעַ חֵיות מִצַּד הַקְּדוּשָׁה לְחִיצוֹנִים נְעֻשָׂה עַל־יְדֵי
 45 הָעֵבוּדָה דְּשׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים תִּתֵּן לָךְ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ.⁵⁰
 46 שְׁעָרֶיךָ הֵם נִ' שְׁעָרֵי בֵּינָה הַנְּמַשְׁכִּים מִמוּחַ הַבֵּינָה, לְמַדּוֹת
 47 שְׁפָלָב. סְפִירַת הַבֵּינָה הָעֲלִיּוּנָה מִחוּלְקַת לְחִמִּישִׁים דְּרָגוֹת הַמְּכֹנּוֹת 'שְׁעָרִים'
 48 (כְּדִבְרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל בְּגִמְרָא שִׁישְׁנָם חֲמִישִׁים שְׁעָרֵי בֵּינָה וְכוּלָם נִיתְּנוּ לְמֹשֶׁה
 49 רַבִּינוּ חֲסֵר אַחַת שְׁנֶאֱמַר יוֹתַחְסְרָהוּ
 50 מֵעַט מֵאֲלוּקִים' וְאִמְרוּ שְׂרַךְ בְּפִטְרֵהוּ
 51 זֶכֶה מֹשֶׁה לְשַׁעַר הַנּוֹי' כְּנִרְמֹז כֵּכךְ
 52 שֶׁנִּקְבַּר בְּהַר נָבוֹ, 'נוֹי' בּוֹ, וְגַם לְגַבֵּי
 53 סְפִירַת הָעוֹמֵר שֶׁהִיא מ"ט יָמִים נֶאֱמַר
 54 שֶׁהָאֵדָם מְסוּגֵל לְהַגִּיעַ בְּעַבְדוּתוֹ עַד
 55 שְׁעַר הַמִּטָּה וְאֵת שְׁעַר הַנּוֹי' מִשְׁפִּיעִים
 56 מִלְּמַעְלָה בְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת) וּבִמְצַעוֹת
 57 חֲמִישִׁים 'שְׁעָרִים' אֵלֶּה, הַבֵּינָה (הַשְּׂכָל)
 58 שְׁבִמּוֹחַ יוֹרֵד לְלֵב וְהוֹפְכָה לְהִיֹּת רֹגֵשׁ
 59 וְעַל־יְדֵי הָעֵבוּדָה הַרוּחָנִית
 60 דְּשׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים תִּתֵּן לָךְ
 61 בְּכָל שְׁעָרֶיךָ, שְׂפָל ז' הַמְּדוּת
 62 שְׁבִנְפָשׁ הָאָדָם, הַמְּקַבִּילוֹת לְשֶׁבַע
 63 הַמִּידוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת חֲסֵד, גְּבוּרָה,
 64 תְּפָאֵרַת, נְצַח, הוֹד, יִסוּד, מַלְכוּת
 65 [שְׂפָל אַחַת מֵהֶן כְּלוּלָה מוֹ'
 66 הֵינּוּ מְכַל הַשְּׂבַע – מ"חֲסֵד שְׁבַחְסֵד"
 67 וְעַד "מַלְכוּת שְׁבַמְלְכוּת", כְּלוֹמַר כֹּל
 68 מִידָה וּמִידָה עִם כֹּל הַפְּרִטִים שֶׁלָּהּ,
 69 וּמִסְפָּרָם מ"ט, כְּמִסְפָּר חֲמִישִׁים שְׁעָרֵי
 70 בֵּינָה חֲסֵר אַחַד] יְהִיּוּ לְה' לְבָדוּ,
 71 הֵינּוּ שְׂכַל הַפְּרִטִים שֶׁל רֹגֵשׁ הָאָדָם
 72 יְהִיּוּ אִךְ וְרַק לְעַבְדוּת ה' וְלֹא יְהִיּוּ לוֹ
 73 רִגְשוֹת לְדַבְּרִים זֵרִים שֶׁאֵינָם מִצַּד
 74 הַקְּדוּשָׁה עַל־יְדֵי־זֶה נְעֻשָׂה
 75 בְּרִיחֵי שְׁעָרֶיךָ, שְׂלָא יוֹמְשָׁף
 76 הַשֹּׁפֵעַ לְחִיצוֹנִים רַק
 77 לְיִשְׂרָאֵל.
 78 (ח) וְהִנֵּה לְאַחֲרֵי שְׁמִבְּאָר
 79 בְּהַמְּאָמֵר שְׁבַחֵי יְרוּשָׁלַיִם גוֹ'
 80 כִּי חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרֶיךָ גוֹ',
 81 מִבְּאָר בְּהַמְּאָמֵר הַפְּסוּק⁵¹ הַבֵּא
 82 בְּהַמְשָׁךְ אוֹתוֹ פֶּרֶק בְּתַהֲלִים הַשֵּׁם
 83 גְּבוּלָךְ שְׁלוֹם גוֹ' "חֲלַב חֲטִים
 84 יִשְׁבִיעֶיךָ" וְשִׁיכוֹתוֹ שֶׁל הַפְּסוּק לְכִי
 85 חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרֶיךָ, וְלֹא־חֲרִי־זֶה
 86 זֶה מִבְּאָר הַפְּסוּק⁵² הַאִמּוֹר
 87 בְּהַמְשָׁךְ הַפֶּרֶק הַנּוֹתֵן שְׁלֵג בְּצִמְרָה
 88 בְּחִינַת לְבוּשָׁה כְּתוּלָה חֲרִי־זֶה,⁵⁴

(50 ר"פ שופטים. 51) תהלים קמז, יד. 52) שם, טז. 53) וראה גם לקו"ת דברים א, ד. סידור עם דא"ח ד"ה הנותן שלג כצמר (סג, ב ואילך). 54) דניאל ז, ט.

ביאור בדרך אפשר

1 במחזה של דניאל בחלום נאמר שראה את "עתיק יומין", הקדוש ברוך הוא,
 2 כשלוש כשג לבן וְצִמְרָה הוּא בְּחֵינַת שְׁעַר רְאֵשֶׁה פְּעֶמֶר
 3 נְקָא⁵⁵ כנאמר בהמשך אותו מראה, שער ראשו כצמר נקי. וְזֶהוּ⁵⁵ מַה
 4 שְׁפָתוֹב⁵⁶ אִם יְהִי חֲטָאִיכֶם פְּשָׁנִים אַדוּמִים פְּשָׁלְג יִלְבִּינוּ,
 5 יהפכו להיות לבנים אִם יֵאָדִימו
 6 כְּתוֹלַע פְּצֶמֶר יְהִי, וההבדל בין
 7 האדמיות של "כשנים" לאדמיות
 8 של התולעת הוא שְׁנֵי הוּא חוּט
 9 שְׁמַלְכַתְחִילָה, מצד מהותו, הוא בצבע
 10 לָבָן אֶלָּא שְׁנֹצְבַע בגלל החטא
 11 פְּצֶבַע אָדוּם, הֵינּוּ שְׁהַפְּגָם
 12 הוּא רַק בְּהִלְבוּשִׁים, היינו פגם
 13 חיצוני בלבד וְהַתְּקוּן דְּפָגָם זֶה
 14 שאינו חמור כל כך הוּא עַל-יְדֵי
 15 בְּחֵינַת לְבוּשָׁה פְּתֹלַג חָזָר שֶׁכֵּן
 16 פגם בלבושים נתקן על ידי תיקון
 17 בלבושים, ולבוש לבן, נקי וטהור
 18 מפגמים, הוא התיקון לפגם שנפעל על
 19 ידי צביעת הלבן באדום מחמת החטא.
 20 וְתוֹלַע הוּא אָדוּם בְּעֵצִים, מצד
 21 מהותו, הֵינּוּ שֶׁהַחַטָּא הוּא חָמוֹר
 22 ביותר, עד כדי כך שְׁהַפְּגָם הַגִּיעַ
 23 נגע ופגע בְּעֵצִים הַנְּפֹשׁ, ובכדי
 24 לְתַקֵּן פָּגָם חָמוֹר זֶה הוּא עַל-
 25 יְדֵי בְּחֵינַת צִמְרָה, שעליה נאמר
 26 בפסוק שְׁעַר רְאֵשֶׁה פְּעֶמֶר נְקָא,
 27 שער ראשו כצמר נקי וְשְׁעַר רְאֵשֶׁה
 28 הֵם הַמְּשֻׁכּוֹת של התעוררות
 29 לתיקון הפגם על ידי תשובה
 30 והתקרבות לאלוקות שנובעות מְעֵצִים
 31 הַנְּפֹשׁ⁵⁷, כְּמוֹ שְׂרׁוּאִים
 32 בגשמיות, שְׁפִשְׁמוּשְׁכִין אָדָם
 33 בְּשַׁעֲרוֹת רֵאשׁוֹ נִמְשָׁף כָּל
 34 הַגּוּף הרי שהשער (אף שהוא עצמו
 35 איננו חלק מאברי הגוף) קשור
 36 בעצמות האדם. וְעֵנִין הַנּוֹתָן
 37 שְׁלֵג פְּצֶמֶר, הוּא שְׁגָם בְּשָׁלְג
 38 שְׁהוּא לְבוּשׁ, כדברי הכתוב
 39 שהלבוש של "עתיק יומין" הוא כשלג
 40 לבן יוֹמֵשׁךְ בְּחֵינַת צִמְרָה, עֵצִים, כמאמר שהשער ממשיך מהעצם, ותוכן
 41 העניין הוא שההמשכה וההתגלות מהעצם תשפיע גם על החיצוניות של
 42 האדם המתקן את הפגמים שלו ועושה תשובה. וְהַחִיבוֹר דְּצִמְרָה העצם
 43 והפנימיות וְשָׁלְג הַלְבוּשִׁים החיצוניים הוּא עַל-יְדֵי הַמְּשֻׁכָה מִמְּקוֹם

ביאור בדרך אפשר

שְׁלֹמְעֵלָה מְשֻׁנִּיָּהִם מקור גבוה כל כך שההשפעה וההמשכה ממנו
 חודרת בכל פרטי המציאות של האדם.
 וְלֹאֲחֵרֵי שְׁמִכָּאָר בְּהַמְּאָמֵר עֵנִין הַנּוֹתָן שְׁלֵג פְּצֶמֶר, מְכָאָר
 עוֹד פְּעַם (בְּשִׁינוּי קֶצֶת) עֵנִין שׁוֹפְטִים וְשׁוֹטְרִים תְּתֵן לָךְ
 בְּכָל שְׁעָרֶיךָ, וְשַׁעַל-יְדֵי-זֶה
 נַעֲשֶׂה כִּי חֲזַק בְּרִיחֵי שְׁעָרֶיךָ.
 וכיוון שביאור העבודה של "שופטים
 ושוטרים..." השמירה על שערי הגוף
 הרוחניים שנמשלה לחיזוק הבריחים
 הנועלים את שערי העיר, כמבואר
 לעיל, חוזר ונכפל שוב לאחר ביאור
 עניין "הנותן שלג כצמר", מוכח שיש
 קשר בין הדברים וְצִרִיף לְהַבִּין
 הַשְּׂיִכּוֹת דֶּ-הַנּוֹתָן שְׁלֵג פְּצֶמֶר
 לִ-כִּי חֲזַק בְּרִיחֵי שְׁעָרֶיךָ.
 (ט) וְיִוָּבֵן זֶה בְּהַקְדָּמָה, דְּשָׁלְג
 וְצִמְרָה, לפי משמעותם הרוחנית
 הפנימית יֵשׁ יִתְרוֹן בְּכָל אֶחָד
 מֵהֶם. וְהַעֲנִין הוּא, דְּלְבוּשָׁה
 פְּתֹלַג חָזָר (שְׁלֵג) מִשְׁמַעוֹת
 האמור שהלבוש של הקדוש ברוך הוא,
 כביכול, הוא כשלג לבן הוּא י"ג
 תְּקוּנֵי דְקִנְיָא, שלוש עשרה מידות
 הרוחניים האמורות בתורה ("א-ל רחום
 וחנון ארך אפים" וכו') נקראות בלשון
 הקבלה שלוש עשרה תְּקוּנֵי חוֹק
 שְׁשָׂרְשָׁם הוּא בְּמוֹחָא
 סְתִימָאָה דְאַרְיָךְ' המוח הסתום
 (הנעלם, שלמעלה מגליו) של בחינת
 "אריך אנפין" [פנים ארוכות] (שהיא
 בחינה בכתר עליון) שְׁבּוֹ בְּמוֹחָא
 סְתִימָאָה" מְלוּבֵשׁ גְבוּרָה
 דְעֵתִיק', בחינת הגבורה כפי שהיא
 ב"עתיק יומין" (בחינה פנימית ועמוקה
 יותר בכתר עליון) וְשְׁעַר רְאֵשֶׁה
 פְּעֶמֶר נְקָא (צִמְרָה) הֵם
 בְּגִלְגָּלְתָא דְאַרְיָךְ' ה"גולגולת"
 (המקיפה את "מוח") של בחינת
 "אריך אנפין" שְׁבּוֹ ב'גלגלתא"
 מְלוּבֵשׁ חֲסֵד דְעֵתִיק'⁵⁸ בחינת החסד כפי שהיא ב"עתיק יומין",
 ובקיצור, השלג שייך למידת הגבורה והצמר שייך למידת החסד. וּמְבוּאָר
 בְּפִסְדוּרֵי⁵⁹, מהדורה מיוחדת של סידור אדמו"ר הוקן עם מאמרי חסידות
 דְעֵנִין הַגְּבוּרוֹת שְׁבִי"ג תְּקוּנֵי דְקִנְיָא שלכאורה אין להם מקום

(55) ראה גם לקו"ת שם. (56) ישע"י א, יח. (57) כ"ה הלשון בסה"מ תרכ"ז (ע' שפה. ע' שצו). (58) סידור שם (סג, ב). ובכ"מ. (59) סד, ב.

השקיפה ממעון קדשך מן השמים

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 בבחינה זו של י"ג מידות הרחמים הוא **פי הם** י"ג תיקוני הזקן **בָּאִים**
 2 **לְהַמְתִּיק הַדִּינִים, וְאִין הַדִּינִים נִמְתְּקִים אֶלָּא בְּשִׂרְשָׁם**⁶⁰ ולכן
 3 בשורש הרחמים והחסד יש עניין של גבורות, וכפי שמבואר בקבלה וחסידות
 4 ששורש הגבורות והדינים הוא טוב וקדושה ורק בירידתם למטה, הרי על-ידי
 5 צמצומים רבים יכולים להשתלשל
 6 מהם גבורות קשות היפך הטוב, והדרך
 7 להמתיק את הדינים היא שממשיכים
 8 בהם משורשם. **ושַׁעֲרוֹת הָרֵאשׁ, וְשַׁעֲרוֹת הָרֵאשׁ,**
 9 **שְׂאִין בָּאִים לְהַמְתִּיק דִּינִים**
 10 **(שְׁהַרִי הֵם לְמַעְלָה מִי"ג**
 11 **מְדוֹת הַרְחָמִים וְקִשּׁוּרִים בְּעַצְמָם),**
 12 **הֵם בְּחֵינַת חֶסֶד. וּמִזֶּה מוּבָן,**
 13 **שֶׁהַמְתַּקֵּת הַדִּינִים וְהַגְּבוּרוֹת כִּי**
 14 **שִׁירְדוּ לִהְיוֹת גְּבוּרוֹת קִשּׁוֹת שְׁעַל-**
 15 **יָדֵי הַי"ג תְּקוּנֵי דְקָנָא, שֹׁרֵשׁ**
 16 **הַגְּבוּרוֹת בִּינּוֹן שֶׁהֵם בָּאִים**
 17 **לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים, לְכֹן**
 18 **הַמְתַּקָּה שִׁכְתָּה לְהַמְטָה**
 19 **(לְאֵלָה שְׁנִתְעוֹרֵר דִּינִים**
 20 **עֲלֵיהֶם) וְהַפְּעוּלָה לְהַמְתִּיק אֶת**
 21 **הַדִּינִים הַיָּדֵי הַתְּעוֹרוֹת מִלְּמַטָּה,**
 22 **מִצַּד הָאֲדָמָה. וְהַמְתַּקָּה שֶׁל הַדִּינִים**
 23 **וְהַגְּבוּרוֹת שְׁעַל-יָדֵי שְׁעַר**
 24 **רֵאשֵׁה, הַעֲצָם וְהַפְּנִימִיּוֹת שֶׁלְמַעְלָה**
 25 **מִהַגְּלוּיִים, בְּחֵינַת הַצְּמֵר הַנְּעִלִית**
 26 **מִבְּחֵינַת הַשְּׁלֵג, שֶׁהֵם לְמַעְלָה**
 27 **מִעֲנַנּוֹן הַמְתַּקֵּת הַדִּינִים**
 28 **בְּשׁוֹרְשָׁם, הוּא מִצַּד הַחֶסֶדִים**
 29 **שֶׁבָּהֶם בַּגְּבוּרוֹת עֲצָמָם, גִּילּוּי**
 30 **וְהַמְשַׁכָּה וְהַאֲרָה מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה.**
 31 **וְזֶהוּ שִׂי"ג תְּקוּנֵי דְקָנָא הֵם**
 32 **רְחָמִים (י"ג מְדוֹת הַרְחָמִים)**
 33 **וְשְׁעַר רֵאשֵׁה הֵם חֶסֶד⁶¹, וְאִן**
 34 **שֶׁלְכַאוּרָה שְׁנֵיהֶם דּוּמִים וְשְׁנֵיהֶם**
 35 **פּוֹעֵלִים תִּיקוֹן הַפְּגָמִים שְׁנוּצְרוּ עַל**
 36 **הַחֲטָאִים, בְּכֹל זֹאת יֵשׁ הַבְּדֵל בֵּינֵיהֶם**
 37 **שְׁעִינֵי הַשְּׁלֵג, י"ג תְּקוּנֵי הַזִּקְוֹן, קִשּׁוֹר**
 38 **בְּמִידַת הַרְחָמִים, וְעִינֵי הַצְּמֵר קִשּׁוֹר**
 39 **בְּמִידַת הַחֶסֶד דְּרְחָמִים הֵם**
 40 **(בְּדַרְךָ כָּלָל) מִזֶּה שְׁמֵרְגִישׁ אֶת צַעְרוֹ שֶׁל הַזּוּלָת⁶², וְנִמְצָא**
 41 **שֶׁהוֹלֵת עוֹרֵר בּוֹ אֶת רֵגֶשׁ הַרְחָמִים, וְזֶהוּ בְּרוּמָה לְאִמּוֹר לְעִיל שֶׁבְּנִמְשַׁל הַכּוֹנֵה**

הַדִּינִים, וְאִין הַדִּינִים נִמְתְּקִים אֶלָּא בְּשִׂרְשָׁם⁶⁰.
 וְשַׁעֲרוֹת הָרֵאשׁ, שְׂאִין בָּאִים לְהַמְתִּיק דִּינִים
 (שְׁהַרִי הֵם לְמַעְלָה מִי"ג מְדוֹת הַרְחָמִים), הֵם
 בְּחֵינַת חֶסֶד. וּמִזֶּה מוּבָן, שֶׁהַמְתַּקֵּת הַדִּינִים
 שְׁעַל-יָדֵי הַי"ג תְּקוּנֵי דְקָנָא, בִּינּוֹן שֶׁהֵם בָּאִים
 לְהַמְתִּיק אֶת הַדִּינִים, לְכֹן הַמְתַּקָּה שִׁכְתָּה
 לְהַמְטָה (לְאֵלָה שְׁנִתְעוֹרֵר דִּינִים עֲלֵיהֶם).
 וְהַמְתַּקָּה שְׁעַל-יָדֵי שְׁעַר רֵאשֵׁה, שֶׁהֵם לְמַעְלָה
 מִעֲנַנּוֹן הַמְתַּקֵּת הַדִּינִים, הוּא מִצַּד הַחֶסֶדִים
 שֶׁבָּהֶם, גִּילּוּי מִלְּמַעְלָה. וְזֶהוּ שִׂי"ג תְּקוּנֵי דְקָנָא
 הֵם רְחָמִים (י"ג מְדוֹת הַרְחָמִים) וְשְׁעַר רֵאשֵׁה
 הֵם חֶסֶד⁶¹, דְּרְחָמִים הֵם (בְּדַרְךָ כָּלָל) מִזֶּה
 שְׁמֵרְגִישׁ אֶת צַעְרוֹ שֶׁל הַזּוּלָת⁶², וְהַחֶסֶד הוּא
 מִצַּד עֲצָמוֹ⁶³.

וְהִנֵּה מִהֵמְבֹאֵר בְּהַמְאָר (הוּבָא לְעִיל סְעִיף
 ח) דְתִקּוֹן הַפְּגָמִים שְׁעַל-יָדֵי הַגִּילּוּי
 דְשְׁעַר רֵאשֵׁה הוּא בְּדוּגְמַת שְׁפִשְׁמוֹשְׁכִין אֶדָם
 בְּשַׁעֲרוֹת רֵאשׁוֹ נִמְשָׁף כָּל הַגּוּף, מוּכָח דְּבְחֵינַת
 שְׁעַר רֵאשֵׁה שְׁלִמְעָלָה הוּא הַעֲצָם דְּיִשְׂרָאֵל
 [דְּכִינּוֹן שְׁשְׁעַר רֵאשֵׁה הוּא הַעֲצָמִיּוֹת דְּלְמַעְלָה,
 הַרִי זֶהוּ גַם הַעֲצָמִיּוֹת
 הַעֲצָמִיּוֹת דְּיִשְׂרָאֵל, כִּי יִשְׂרָאֵל וְקוּדְשָׁא-
 בְּרִיךְ-הוּא כּוּלָּא חֵד וְהַקִּשּׁוֹר בֵּין
 הַקְּרוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הוּא עַד
 כִּדִּי כֶךְ שְׁנֵיהֶם הֵם מְצִיאוֹת אַחַת, וְאִם
 כֵּן הַעֲצָמִיּוֹת שֶׁלְמַעְלָה הֵיא הַעֲצָמִיּוֹת
 שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל].
 וְעַל-פִּי-זֶה צְרִיף לּוֹמַר,
 דְּהַמּוּבָא לְעִיל שְׁשְׁעַר רֵאשֵׁה
 עִינֵי הַי"ג חֶסֶד לְמַעְלָה הֵם חֶסֶד
 מִידַת הַחֶסֶד הַעֲלִינָה (וְהַמְתַּקֵּת
 הַדִּינִים שְׁמַצַּד מִידַת הַחֶסֶד הוּא
 עַל-יָדֵי גִילּוּי מִלְּמַעְלָה) הוּא
 בְּנוֹגֵעַ לְכַחוֹת הַגְּלוּיִים
 דְּהַנְּשָׁמָה, שְׁעַל-יָדָם כֹּאשֶׁר
 הָאֲדָמָה פּוֹעֵל בְּהֶם כְּרֹאֵי הוּא תִקּוֹן
 וּמְלוּי הַפְּגָמִים. וְהַעֲנַנּוֹן הוּא, דִּי"ג תְּקוּנֵי דְקָנָא, עִם הַיּוֹתָם
 לְמַעְלָה מִהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת, מִכָּל-מְקוֹם בִּינּוֹן

60 תניא פל"א (לט, ב). וראה זח"א קנא, א ובמקדש מלך שם. פע"ח שער כו (שער השופר) פ"א. 61 לקו"ת שם. 62 שלכן הרחמים אינם אלא על מי שצר לו ועל העניים - לקו"ת שם. 63 ולכן לא נוגע בזה מצב המקבל, כמארו"ל (סוכה מט, ב) שחסד הוא בין לעניים בין לעשירים - לקו"ת שם.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 הספירות מִפְּלִמָּקוֹם כִּיּוֹן שֶׁהֵם בְּאִים לְהַמְתִּיק הַדִּינִים
 2 (שְׁבַה־שִׁתְּלִשְׁלוֹת) הֵם שְׂיָכִים לְהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת, הֵינּוּ אוֹתֵם עֲנִינִים
 3 לַמַּעֲלָה מֵהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת שִׁישׁ לָהֶם קֶשֶׁר וְשִׁיכוֹת גְּלוּיָהּ וְבוֹרוּהָ לְמַה שִׁיּוֹרֵד
 4 וְנִמְשָׁךְ מֵהֶם בְּתוֹךְ סֵדֵר הַשְׁתַּלְשְׁלוֹת. וַיֵּשׁ לֹמֵר שֶׁעֲנִינָם הַמַּקְבִּיל לַכֹּךְ
 5 בְּאֲדָם בְּכוּחוֹת הַנֶּפֶשׁ הוּא הָעֵצָם
 6 דְּכַחוֹת הַגְּלוּיִים בְּדֶרֶךְ כָּלל יֵשׁ
 7 חֲלוּקָה בֵּין הַכוּחוֹת הַגְּלוּיִים שֶׁהָאֵדָם
 8 מוֹדֵעַ לָהֶם וּפּוֹעֵל בְּאִמְצָעוֹתָם, וּבֵין
 9 הָעֵצָם וְהַעֲוֹמָק וְהַפְּנִימִיּוֹת שֶׁלֹּא בָאָה
 10 לְיַדֵּי גִילוּי, אֲלֵא שֶׁבְּכוּחוֹת הַגְּלוּיִים
 11 גּוֹפֵא יֵשׁ אֵת הָעֲצָמִיּוֹת וְהַפְּנִימִיּוֹת
 12 שֶׁלָּהֶם עֲצָמָם, "הָעֵצָם דְּכוּחוֹת
 13 הַגְּלוּיִים". וְלָכֵן, הַגִּילוּי דִּי"ג
 14 תְּקוּנֵי דְקִנְיָא עֲנִינֵי הַצִּמְר, הַלְבוּשִׁים
 15 הָעֲלוּיִים פּוֹעֵל בְּכַחוֹת הַגְּלוּיִים
 16 דְּהַנְּשֻׁמָּה. וּבְחִינַת שְׁעָר
 17 רֵאשֵׁה עֲנִינֵי הַשְּׁלֵג, הוּא
 18 הָעֲצָמִיּוֹת וְהַפְּנִימִיּוֹת דְּלִמְעַלָּה,
 19 שְׁלִמְעַלָּה מֵהָעֵצָם דְּכַחוֹת
 20 הַגְּלוּיִים. וְזֶהוּ מָה שֶׁכְּתוּב
 21 בְּהַמְאָמֵר (הוֹכֵא לְעִיל סְעִיף
 22 ח) שֶׁהַגִּילוּי וְהַמְשַׁכָּה מִלְּמַעֲלָה
 23 שֶׁל אֹרֶךְ אֲלוּקֵי דְבְחִינַת שְׁעָר
 24 רֵאשֵׁה מוֹעִיל לְהַבִּיא כְּפָרָה וְתִיקוֹן
 25 גַּם כְּשֶׁהַפְּגָם שֶׁעַל יְדֵי הַחֲטָאִים
 26 הִגִּיעַ בְּעֵצָם הַנֶּפֶשׁ, כִּי הָעֵצָם
 27 שָׂבוּ הִגִּיעַ הַפְּגָם הוּא הָעֵצָם
 28 שֶׁשִּׁיף לְהַגִּילוּיִים, וְאֵילוֹ לַעֲצֵם
 29 יוֹתֵר פְּנִימִי מִזֶּה, הַפְּגָם לֹא מִגִּיעַ כִּי
 30 בְּנִקּוּדָה הַפְּנִימִית בִּיּוֹתֵר שֶׁל עֲצֵם
 31 הַנֶּשְׁמָה לֹא שִׁיךְ לַפְּגוֹם וּבְחִינַת
 32 שְׁעָר רֵאשֵׁה הוּא עֵצָם
 33 הַנְּשֻׁמָּה מִמֶּנּוּ, שְׂאִין שִׁיף בְּהַ
 34 פְּגָם]. וְכִיּוֹן שֶׁהָעֵצָם הוּא
 35 מוֹבְדֵל מֵהַגִּילוּיִים, אֵין שִׁיף
 36 שִׁיפְעוֹל בְּהֵם וּתְקוֹן אוֹתָם.
 37 וְתִיקוֹן הַפְּגָמִים בְּכַחוֹת
 38 הַגְּלוּיִים שְׁעַל-יְדֵי הַגִּילוּי
 39 דְּבְחִינַת שְׁעָר רֵאשֵׁה, הוּא לֹא
 40 תִיקוֹן עַל יְדֵי שֶׁהָאֹרֶךְ אֲלוּקֵי פּוֹעֵל אֵת
 41 כְּפָרַת הַחֲטָא וְתִיקוֹן הַפְּגָם, עַל-דֶּרֶךְ
 42 נִיקּוּי דְבַר לֹא נָקִי, אֲלֵא פְעוּלָתוֹ הִיא עַל
 43 יְדֵי שְׁמַתְגַּלְיָהּ בְּהֵם, שְׂמַצַּד

1 שֶׁהֵם בְּאִים לְהַמְתִּיק הַדִּינִים (שְׁבַה־שִׁתְּלִשְׁלוֹת)
 2 הֵם שְׂיָכִים לְהַשְׁתַּלְשְׁלוֹת. וַיֵּשׁ לֹמֵר שֶׁעֲנִינָם
 3 בְּאֲדָם הוּא הָעֵצָם דְּכַחוֹת הַגְּלוּיִים. וְלָכֵן, הַגִּילוּי
 4 דִּי"ג תְּקוּנֵי דְקִנְיָא פּוֹעֵל בְּכַחוֹת הַגְּלוּיִים
 5 דְּהַנְּשֻׁמָּה. וּבְחִינַת שְׁעָר רֵאשֵׁה הוּא הָעֲצָמִיּוֹת
 6 דְּלִמְעַלָּה, שְׁלִמְעַלָּה מֵהָעֵצָם דְּכַחוֹת הַגְּלוּיִים.
 7 [וְזֶהוּ מָה שֶׁכְּתוּב בְּהַמְאָמֵר (הוֹכֵא לְעִיל סְעִיף
 8 ח) שֶׁהַגִּילוּי דְּבְחִינַת שְׁעָר רֵאשֵׁה מוֹעִיל גַּם
 9 כְּשֶׁהַפְּגָם הִגִּיעַ בְּעֵצָם הַנֶּפֶשׁ, כִּי הָעֵצָם שָׂבוּ
 10 הִגִּיעַ הַפְּגָם הוּא הָעֵצָם שֶׁשִּׁיף לְהַגִּילוּיִים,
 11 וּבְחִינַת שְׁעָר רֵאשֵׁה הוּא עֵצָם הַנְּשֻׁמָּה מִמֶּנּוּ,
 12 שְׂאִין שִׁיף בְּהַ פְּגָם]. וְכִיּוֹן שֶׁהָעֵצָם הוּא מוֹבְדֵל
 13 מֵהַגִּילוּיִים, אֵין שִׁיף שִׁיפְעוֹל בְּהֵם. וְתִיקוֹן
 14 הַפְּגָמִים בְּכַחוֹת הַגְּלוּיִים שְׁעַל-יְדֵי הַגִּילוּי
 15 דְּבְחִינַת שְׁעָר רֵאשֵׁה, הוּא שְׂמַתְגַּלְיָהּ בְּהֵם, שְׂמַצַּד
 16 עֵצָם הַנְּשֻׁמָּה אֵין שִׁיף פְּגָם, דְּגַם בְּשַׁעַת הַחֲטָא
 17 הִיא בְּאֲמִנָּה אֵתוּ? תְּבַרְךָ⁶⁴, וְכִיּוֹן שֶׁעֲצָם הַנְּשֻׁמָּה
 18 הִיא הָעֵצָם שְׁלָהֶם, לָכֵן גַּם הַפְּגָמִים שְׁבָהֶם הֵם
 19 רַק בְּחִיצוֹנִיּוֹת. וְהֵינּוּ, שְׂתִיקוֹן הַפְּגָמִים שְׁעַל-יְדֵי
 20 י"ג תְּקוּנֵי דְקִנְיָא הוּא שֶׁהָעֵצָם הַשִּׁיף לְכַחוֹת
 21 הַגְּלוּיִים פּוֹעֵל בְּהֵם, בְּהַצִּיּוֹר שְׁלָהֶם. וְתִיקוֹן
 22 הַפְּגָמִים שְׁעַל-יְדֵי בְחִינַת שְׁעָר רֵאשֵׁה, הוּא
 23 שְׂמַתְגַּלְיָהּ בְּהֵם שְׂמַצַּד הָעֵצָם (שְׁלָהֶם) אֵין שִׁיף
 24 בְּהֵם פְּגָם, אֲבָל אֵין זֶה שִׁיף כָּל-כָּף לְעִנְיָנָם שֶׁל
 25 כַּחוֹת הַגְּלוּיִים עֲצָמָם, לְהַצִּיּוֹר שְׁלָהֶם.
 26 [י"ד] וְזֶהוּ הַנּוֹתֵן שְׁלֵג בְּצִמְר, כִּי בְּכָל אֶחָד
 27 מֵהֶם יֵשׁ יְתָרוֹן. הַיְתָרוֹן דְּשְׁלֵג הוּא
 28 שְׂתִיקוֹן וּמְלוּי הַפְּגָמִים שְׁעַל-יְדֵי י"ג תְּקוּנֵי דְקִנְיָא
 29 (שְׁלֵג) הוּא בְּפְנִימִיּוֹת (בְּהַצִּיּוֹר דְּכַחוֹת הַגְּלוּיִים),
 30 אֲבָל הוּא בְּמִדְיָהּ וְהַגְּבֻלָּה, דְּכִיּוֹן שֶׁהוּא בְּדֶרֶךְ
 31 פְּעוּלָה [שֶׁהָעֵצָם הַשִּׁיף לְכַחוֹת הַגְּלוּיִים פּוֹעֵל
 32 בְּהֵם] יֵשׁ בְּזָה כְּפָה חֲלוּקֵי דְרָגוֹת. וְהַיְתָרוֹן דְּצִמְר הוּא, דְּתִיקוֹן הַפְּגָמִים

השקיפה ממעון קדשך מן השמים

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

<p>44 הכחות דִּהְנִשְׁמָה (הַצִּיּוֹר דִּהְכַחוֹת) הֵם בְּאוֹפֵן שְׂאִין שִׁיף 45 שְׂיָהִיו שְׂלֵא כְּפִי הַפְּנוּהָ וְהַאֲמוֹר עַל הָעֵצִים שֶׁלְעוֹלָם לֹא נִפְגַּם, חֵל גַּם 46 עַל הַכּוֹחוֹת הַגְּלוּיִים. וְכִיּוֹן שֶׁבְּחַיִּינָה זֶה גַּם הָעֵצִים וְגַם הַכּוֹחוֹת הַגְּלוּיִים "כּוֹלָא 47 חַד", הֵרִי כַּשֵּׁם שֶׁהַפְּעוּלָה עַל הָעֵצִים מִשְׁפִּיעָה גַם עַל הַכּוֹחוֹת הַגְּלוּיִים, כִּךְ גַּם 48 הַפְּעוּלָה עַל הַכּוֹחוֹת הַגְּלוּיִים מִשְׁפִּיעָה 49 גַּם עַל עֵצִים הַנִּשְׁמָה וְעַל-יָדֵי 50 הַהִמְשָׁכָה דְּעֵצִים הַנִּשְׁמָה 51 (צָמֵר) בְּכַחוֹת הַפְּרֻטִּים 52 (שְׂלֵג), נַעֲשֶׂה עֵילוּי גַם 53 בְּעֵצִים הַנִּשְׁמָה, כִּי עַל-יָדֵי-זֶה 54 פְּעוּלָתָה שֶׁל עֵצִים הַנִּשְׁמָה בְּכּוֹחוֹת 55 הַפְּרֻטִּים מְתַגְּלָה בָּהּ בְּעֵצִים הַנִּשְׁמָה 56 שֶׁרָשָׁה כְּמוֹ שֶׁהִיא מוֹשְׁרֶשֶׁת 57 בְּהַעֲצָמוֹת. 58 וְעַל-פִּי-זֶה יֵשׁ לְבָאֵר הַשִּׁיכוֹת 59 דְּעֵנֵן הַנּוֹתֵן שְׂלֵג בְּצָמֵר 60 לְעֵנֵן כִּי חִזַּק בְּרִיחֵי שְׁעָרָיָהּ, 61 שֶׁהֵם שְׁנֵי פְּסוּקִים סְמוּכִים זֶה לַזֶּה 62 דְּצָמֵר וְשְׂלֵג הֵם דּוֹגְמַת מְקִיף 63 וּפְנִימִי הַצָּמֵר שֶׁקְשׁוֹר בְּעֵצִים 64 שֶׁלְמַעַל מֵהַכּוֹחוֹת הַגְּלוּיִים 65 הַמְּלוּבָשִׁים בְּפְנִימִיּוֹת הוּא "מְקִיף" 66 וְהַשְּׂלֵג הוּא "פְּנִימִי". וְעַל-יָדֵי 67 הַחִיבוֹר דְּצָמֵר וְשְׂלֵג, כִּלְשׁוֹן 68 הַכְּתוּב "הַנּוֹתֵן שְׂלֵג כְּצָמֵר" וְכִפִּי 69 שֶׁנִּחְבָּא לְעֵיל, הַפִּירוּשׁ הַפְּנִימִי הוּא 70 שִׁישׁ הַשְּׁפָעָה מֵהָעֵצִים עַל הַכּוֹחוֹת 71 הַגְּלוּיִים וְגַם הַשְּׁפָעָה מֵהַכּוֹחוֹת 72 הַגְּלוּיִים עַל הָעֵצִים דְּעֵצִים הַנִּשְׁמָה 73 שֶׁלְמַעַל מִכַּחוֹת הַגְּלוּיִים 74 (צָמֵר, מְקִיף) נִמְשָׁכֶת בְּכַחוֹת 75 הַגְּלוּיִים (שְׂלֵג, פְּנִימִי), וְנִמְצָא 76 שֶׁ"צָמֵר" וְהַ"שְּׂלֵג" מִתְחַבְּרִים 77 וּמִתְאַחֲדִים וְעַל-יָדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה 78 עַל-דֶּרֶךְ-זֶה בְּהַגְּלוּיִים 79 דְּלְמַעַלָּה, שְׂגַם הַמְּקִיפִים 80 שֶׁבִּדְרוֹן כִּלְלֵם הֵם אֲרוֹת נְעִלִים שֶׁלְמַעַל 81 מֵהַתְּלַבְּשׁוֹת פְּנִימִית לְמַטָּה נִמְשָׁכִים 82 וּמִתְלַבְּשִׁים וּמֵאִירִים בְּפְנִימִיּוֹת 83 בְּדוּמָה לְהַשְׁמֵכֶת עֵצִים הַנִּשְׁמָה בְּכּוֹחוֹת 84 הַגְּלוּיִים (שֶׁכֵּל וּמִידוֹת). 85 (יֵא) וְיֵשׁ לְהוֹסִיף, דְּעֵנֵן 86 הַנּוֹתֵן שְׂלֵג בְּצָמֵר, חִיבוֹר שֶׁל</p>	<p>1 רֵאשָׁה הוּא שְׁמַתְגְּלָה בָּהֶם שְׁבִפְנִימִיּוֹת (מְצַד הָעֵצִים 2 שְׂלָהֶם) אִין שִׁיף כְּלָל שְׂיָהִיָה בָּהֶם פְּגָם וּמוֹכּוּן שֶׁהַגְּלוּיִי הַזֶּה פּוֹעֵל 3 בָּהֶם עַלִּיהָ גְּדוּלָה בְּמִיּוּחַד. וְעֵנֵן הַנּוֹתֵן שְׂלֵג בְּצָמֵר, הֵינּוּ שֶׁהַשְּׂלֵג 4 נַעֲשֶׂה כְּצָמֵר, פִּירוּשׁוֹ שְׂגַם בְּשְׂלֵג יוֹמְשָׁף בְּחִינַת צָמֵר, הוּא - 5 שְׂיָהִיו שְׂתֵי הַמְּעֻלּוֹת וְהִתְרוֹנוֹת 6 יַחַד. הֵינּוּ, דְּזֶה שְׁמַצַּד הָעֵצִים 7 אִין שִׁיף בָּהֶם פְּגָם, יִתְגַּלֶּה בָּהֶם 8 בְּאוֹפֵן כּוֹזֵה שִׁירוּמָם אֶת כֹּל הַמְּצִיאוֹת 9 שֶׁלָּהֶם, בְּכֹל הַפְּרֻטִּים, וּמִמִּילָא יַפְּעוּל 10 גַּם בְּהַצִּיּוֹר שְׂלָהֶם וְכִךְ גַּם 11 הַתִּיקוֹן יִהְיֶה בְּעוֹמֵק יוֹתֵר. 12 וּבְכַדֵּי שְׂיָהִיָה הַחִיבוֹר דְּצָמֵר 13 וְשְׂלֵג, וְאִכּוּן יִהְיֶה גַם תִּיקוֹן שֶׁל כֹּל 14 פְּרֻט וְגַם הַתְּעֻלּוֹת כִּלְלִית כְּחוֹצָא 15 מֵהַגְּלוּיִי הוּא עַל-יָדֵי הַמְּשָׁכָה 16 מִמְּקוֹם הַגְּבוּהָ מְשֻׁנְיָהֶם 17 [כְּמוֹבָא לְעֵיל (סְעִיף ח) מֵהַמְּצָמֵר]. וְיֵשׁ לֹאֲמֹר 18 הֵם (דּוֹגְמַת) שְׁנֵי עֵנִינִים, הוּא לְפִי שְׂגַם עֵצִים 19 וְיֵשׁ לֹאֲמֹר הַבְּאוֹר בְּזֶה, דְּזֶה 20 שְׁעֵצִים הַנִּשְׁמָה וְהַצִּיּוֹר 21 דְּכַחוֹת הֵם (דּוֹגְמַת) שְׁנֵי 22 עֵנִינִים, וְלוּלֵי הַחִיבוֹר בֵּין "שְׂלֵג" 23 וְ"צָמֵר" יֵשׁ שְׁנֵי אוֹפְנִים שֶׁל תִּיקוֹן 24 הָאֶחָד שְׁפוּעַל עַל הָעֵצִים (צָמֵר) וְהַשְּׁנִי 25 שְׁפוּעַל עַל הַכּוֹחוֹת הַגְּלוּיִים (אֵף עַל פִּי 26 שֶׁל אוֹתָה נִשְׁמָה עֲצָמָה) הוּא לְפִי 27 שְׂגַם עֵצִים הַנִּשְׁמָה הִיא 28 מוּגְדֶרֶת בְּגֶדֶר כִּלְשׁוֹהוּ, וְהַגְּדֶר 29 שְׂלָהּ הוּא לְמַעַלָּה מִצִּיּוֹר 30 דְּכַחוֹת וְלִכּוּן מָה שְׁפוּעַל בְּעֵצִים 31 הַנִּשְׁמָה לֹא בְּהַכּוֹחַ מִשְׁפִּיעַ עַל הַכּוֹחוֹת 32 הַגְּלוּיִים הַמְּצִוּוּרִים. אֲבָל מְצַד 33 עֵצִים הַנִּשְׁמָה כְּמוֹ שֶׁהִיא 34 מוֹשְׁרֶשֶׁת בְּהַעֲצָמוֹת, 35 הַפְּשִׁיטוֹת דְּהַנִּשְׁמָה שְׁמוֹפְשֻׁט 36 מִכֹּל "צִיּוֹר" וְהַגְּדֶרָה וְהַצִּיּוֹר הַמוּגְדֶר 37 דְּשֶׁכֵּל וּמִדּוֹת הֵם הַכּוֹחוֹת הַגְּלוּיִים 38 שְׂבָהּ, הֵם כּוֹלָא חַד⁶⁵ וְאִין 39 לְחַלֵּק בֵּין פְּעוּלָה בְּעֵצִים לְפְעוּלָה 40 בְּכּוֹחוֹת הַגְּלוּיִים, וּמִמִּילָא אִין זֶה 41 בְּאוֹפֵן שֶׁלְאֶחָד הָאוֹפְנִים יֵשׁ מַעַלָּה 42 וְיַתְרוֹן עַל הַשְּׁנִי. וְעַל-יָדֵי גֵילוּי 43 בְּחִינָה זֶה דְּהַנִּשְׁמָה, גַּם</p>
--	--

ש"פ תבא, ח"י אלול, ה'תשכ"ז

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 המקיף והפנימי, כמבואר לעיל, שניף גם להענין דירושלים וציון
2 שבתחלת המאמר (בשייכות לפסוק הקודם לזה – "שבחי ירושלים את
3 ה' הללי אלוך ציון", כמבואר לעיל באריכות). דירושלים וציון
4 (יראה תתאה, יראת ה' בדרגה נמוכה, ביטול היש, בחינת "ירושלים"
5 ויראה עילאה, יראת ה' בדרגה
6 גבוהה, ביטול במציאות, בחינת
7 "ציון") הם בדרגמת שלג
8 העבודה בכוחות הגלויים וצמר
9 העבודה בעצם הנפש. דיראה
10 תתאה, פיון שהיראה היא
11 מגדולתו יתברך שבכריאת
12 העולם, מתוך התבוננת בגדולת ה'
13 כפי שהיא נראית מתוך הבריאה
14 שייכת היא גם לנפש הבהמית
15 ויש לה השפעה גם עליה - על-דרך
16 הדרגא דשלג שפועלת
17 בפחות הגלויים כי זהו אור שגם
18 הם מסוגלים להכיל ולקלוט. ויראה
19 עילאה, פיון שהיא
20 מהרוממות דאור אין-סוף
21 שלמעלה מעולמות, לכן, אף
22 שבנוגע לנפש האלקית היא
23 יראה גדולה יותר, מאשר
24 ה"יראה תתאה" ומביאה לביטול עמוק
25 יותר היא באופן שהיראה
26 דהנשמה אינה פועלת על
27 נפש הבהמית⁶⁶ שלא מסוגלת
28 לקלוט אור נעלה כזה ולהיות מושפעת
29 ממנו - על-דרך הדרגא דצמר,
30 שהיא דרגה נעלית מאד ("מקיף")
31 שאינה פועלת בפחות
32 הגלויים שאין ביכולתם לקלוט את
33 אורה והשפעתה.
34 וכמו שבחינת צמר, עם
35 היותה למעלה מבחינת שלג,
36 מפל-מקום על-ידי המשכתה
37 לבחינת שלג, נעשה בה
38 עילוי והיא עצמה מתעלית מזה
39 (כמבואר לעיל שגילוי השורש של
40 עצם הנפש הוא דווקא על ידי פעולתה
41 בכוחות הגלויים, אף שהם בדרגה
42 נמוכה יותר מהעצם). על-דרך-זה
43 הוא ביראה עילאה (ציון),
44 שעל-ידי שנמשך ממנה

1 המאמר. דירושלים וציון (יראה תתאה ויראה
2 עילאה) הם בדרגמת שלג וצמר. דיראה תתאה,
3 פיון שהיראה היא מגדולתו יתברך שבכריאת
4 העולם, שייכת היא גם לנפש הבהמית - על-דרך
5 הדרגא דשלג שפועלת בפחות הגלויים. ויראה
6 עילאה, פיון שהיא מהרוממות דאור אין-סוף
7 שלמעלה מעולמות, לכן, אף שבנוגע לנפש
8 האלקית היא יראה גדולה יותר, היא באופן
9 שהיראה דהנשמה אינה פועלת על נפש
10 הבהמית⁶⁶ - על-דרך הדרגא דצמר, שאינה
11 פועלת בפחות הגלויים. וכמו שבחינת צמר, עם
12 היותה למעלה מבחינת שלג, מפל-מקום על-ידי
13 המשכתה לבחינת שלג, נעשה בה עילוי. על-
14 דרך-זה הוא ביראה עילאה (ציון), שעל-ידי
15 שנמשך ממנה נתינת פח ביראה תתאה
16 (ירושלים), לפעול ברור הגוף ונפש הבהמית
17 וחלקו בעולם, נעשה בה עילוי [ועל-דרך גדול
18 תלמוד שמביא לידי מעשה, דעל-ידי שהתלמוד
19 מביא לידי מעשה, נעשה גדלות בהתלמוד].
20 אלא שבציון וירושלים, ההמשכה דציון
21 וירושלים היא רק שמציון נמשך נתינת פח
22 לירושלים [ועל-דרך תלמוד שמביא לידי
23 מעשה], ובצמר ושלג, בחינת צמר עצמה
24 נמשכת בבחינת שלג, כמו שנתבאר לעיל (סעיף
25 יו"ד) בענין הנותן שלג בצמר. ולכן העילוי
26 שנעשה בצמר העליון במדרגה
27 על-ידי המשכתו בשלג,
28 שלמטה הימנו במדרגה הוא עילוי
29 גדול יותר מהעילוי שנעשה
30 בציון על-ידי המשכתו
31 בירושלים, וכנ"ל (שם)
32 שעל-ידי החיבור דצמר
33 ושלג, מתגלה שורש הנשמה
34 כמו שהיא מושרשת
35 בהעצמות שזו מעלה גדולה
36 ונפלאה במיוחד, ואף היא מושגת
37 דווקא על ידי ההשפעה של הצמר
38 (העצם) בשלג (כוחות הגלויים).
39 ויש להוסיף, באמור לעיל ולפרט
40 עוד דהעילוי שנעשה בהעליון
41 ("יראה עילאה", "ציון", וכן "תלמוד"
42 ו"צמר"), על-ידי המשכתו
43 למטה (ב"יראה תתאה", "ירושלים"
44 וכן "מעשה" ו"ירושלג"), הוא גם
45 בהמשכה דבחינת שלג
46 ודבחינת צמר בפחות
47 הגלויים גופא, ולא רק שהמשכה

השקיפה ממעון קדשך מן השמים

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 בכוחות הגלויים פועלת עליו בעצם הנפש. כלומר, **שעל-ידי המשכת**
2 **הנשמה שלמעלה מכחות הפנימיים (בחינת שלג או בחינת**
3 **צמר) בכחות הפנימיים לתקן ולמלאות הפגמים** (באחד משני
4 האופנים של "שלג" או "צמר"), **נעשה בה** בנשמה עצמה **עליו**.
5 **ועל-דרך-זה הוא בכחות**
6 **הפנימיים, (שכל ומדות),**
7 ביחס לדרגות שלמה מהם **שעל-**
8 **ידי המשכתם במחשבה דבור**
9 **ומעשה, כלי הביטוי של השכל**
10 והמידות **נעשה בהם** בשכל ומידות
11 עצמם **עליו**. **אלא שעיקר ענין**
12 **זה (העילוי שנעשה בהעליון**
13 **על-ידי ירידתו למטה) הוא**
14 **כשהעליון פועל שינוי מהותי**
15 **בהתחתון, בדרגת האמור לעיל על**
16 **יראה עלאה, שכן פועלת בירור גם**
17 **בגוף ונפש הבהמית שעל-ידי-זה**
18 **גם הפעולה דהתחתון**
19 **בהעליון וההתעלות שנפעלת**
20 **בעליון כתוצאה מהשפעתו לתחתון**
21 **הוא באופן שינוי בכל מהותו,**
22 **שהעליה שנעשית בו על-ידי**
23 **ירידתו למטה היא עליה**
24 **שבאין-ערוף ללא כל יחס**
25 **והשוואה לדרגה הקודמת שלו. ולכן**
26 **כיוון שעיקר הפעולה וההשפעה**
27 **האמורה היא דווקא כאשר נפעל שינוי**
28 **מהותי (הן בתחתון עצמו והן בעליו**
29 **שנפעל כתוצאה מזה בעליון) עיקר**
30 **הענין דמעלת התחתון**
31 **והעליה שנעשית על-ידו**
32 **בהעליון, הוא בעבודת**
33 **התשובה, שעל-ידי ההמשכה**
34 **דעצם הנשמה (באחד משני**
35 **האופנים האמורים בחינת שלג או**
36 **בחינת צמר) בכחות**
37 **הפנימיים נעשה בהם שינוי,**
38 **ועד להפיכת זדונות לזכיות**
39 **שהוא שינוי באין-ערוף, מן הקצה אל**
40 **הקצה. ולכן, גם העליה**
41 **שנעשית על-ידי-זה בעצם**
42 **הנשמה, היא עליה שבאין-**
43 **ערוף לגבי מצבה ומדרגתה לפני**
44 **העלייה הזו.**
45 **(יב) וזהו השקיפה ממעון**
46 **קדשך מן השמים וירד את**

עמך את ישראל, ומבואר בהמאמר של הרבי הרי"צ, בו נפתח
מהמור, דהטעם שמקדים עמך לישראל אף שלכאורה "עם" הוא
מדרגה נמוכה והיה ראוי לפתוח ב"ישראל" הוא פי עיקר הגילוי
וההמשכה של האור האלוקי מלמעלה הוא במעשה, דגדול תלמוד
משום שמביא לידי מעשה,
ועושי מצוה בפועל מהפכים
את הקללה לברכה, דעיקר
המעלה דמעשה הוא
בעבודת התשובה שמהפכת
זדונות (קללה) לזכיות
(ברכה) שהוא שינוי מהותי ועליו
באין-ערוף.
ויש לומר, שג' הענינים
דהוי' אלקיך שבפסוק ולא
אכה גו' (ולא אבה ה' אלוךך
לשמוע אל בלעם, הפיכת הקללה
לברכה, ו"אהבך ה' אלוךך")
המבוארים בהמאמר, הם כנגד
ג' הענינים של עבודת הצדיקים
(העבודה דתורה ומצות),
עבודת התשובה דבחינת
שלג, ועבודת התשובה
דבחינת צמר, כפי שהולך ומפרט.
דענין ולא אכה הוי' אלקיך
לשמע אל בלעם, שאינו
רוצה מלכתחילה לשמוע
למקטרגים, הוא על-דרך
עבודת הצדיקים שאין להם כלל
שייכות לענינים בלתי רצויים. וענין
ויהפך הוי' אלקיך לך את
הקללה לברכה, הפיכת
זדונות לזכיות על-ידי גילוי
הוי' דלעילא שלמעלה
מהשתלשלות, שם אין החטאים
והעוונות פוגמים מלכתחילה הוא
על-דרך עבודת התשובה
דבחינת שלג - למעלה
מהשתלשלות שבאדם בכוחות
הנפש הגלויים. וענין פי אהבך
הוי' אלקיך, אהבה עצמית

שעל-ידי המשכת שלמעלה מכחות
הפנימיים (בחינת שלג או בחינת צמר) בכחות
הפנימיים לתקן ולמלאות הפגמים, נעשה בה
עליו. ועל-דרך-זה הוא בכחות הפנימיים,
(שכל ומדות), שעל-ידי המשכתם במחשבה
דבור ומעשה, נעשה בהם עליו. אלא שעיקר
ענין זה (העילוי שנעשה בהעליון על-ידי
ירידתו למטה) הוא כשהעליון פועל שינוי
בהתחתון, שעל-ידי-זה גם הפעולה דהתחתון
בהעליון הוא באופן שינוי, שהעליה שנעשית
בו על-ידי ירידתו למטה היא עליה שבאין-
ערוף. ולכן עיקר הענין דמעלת התחתון והעליה
שנעשית על-ידו בהעליון, הוא בעבודת
התשובה, שעל-ידי ההמשכה דעצם הנשמה
(בחינת שלג או בחינת צמר) בכחות הפנימיים
נעשה בהם שינוי, ועד להפיכת זדונות לזכיות.
ולכן, גם העליה שנעשית על-ידי-זה בעצם
הנשמה, היא עליה שבאין-ערוף.

(יב) וזהו השקיפה ממעון קדשך מן השמים
וברך את עמך את ישראל, ומבואר
בהמאמר דהטעם שמקדים עמך לישראל הוא
כי עיקר הגילוי הוא במעשה, דגדול תלמוד
שמביא לידי מעשה, ועושי מצוה מהפכים את
הקללה לברכה, דעיקר המעלה דמעשה הוא
בעבודת התשובה שממהפכת זדונות (קללה)
לזכיות (ברכה). ויש לומר, שג' הענינים דהוי'
אלקיך שבפסוק ולא אכה גו' המבוארים
בהמאמר, הם עבודת הצדיקים (העבודה דתורה
ומצות), עבודת התשובה דבחינת שלג, ועבודת
התשובה דבחינת צמר. דענין ולא אכה הוי'
אלקיך לשמע אל בלעם, שאינו
מלכתחילה לשמוע למקטרגים, הוא על-דרך
עבודת הצדיקים. וענין ויהפך הוי'
אלקיך לך את הקללה לברכה, הפיכת זדונות לזכיות על-ידי גילוי הוי'
דלעילא שלמעלה מהשתלשלות, הוא על-דרך עבודת התשובה דבחינת שלג
- למעלה מהשתלשלות שבאדם. וענין פי אהבך הוי' אלקיך, אהבה עצמית

ש"פ תבא, ח"י אלול, ה'תשכ"ז

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

45 זאת נאמר "את" פעמיים להדגיש עוד יותר שמדובר בשתי דרגות בכני
 46 (ישראל) הוא בכדי לרמוז שהן שתי ברכות שונות, ברכה לעמך
 47 וברכה לישראל (פנ"ל סעיף ב). דנוסף לזה שוברה את
 48 עמך הברכה שבה מתברכים האנשים הפשוטים נמשכת אחר-כך
 49 על-ידם לכל ישראל, ובענין זה
 50 "עמך" ו"ישראל" דומים וקשורים זה
 51 בזה ישנה עוד ברכה - את
 52 ישראל.
 53 ויש לומר, דוברה את עמך,
 54 אנשים פשוטים שמקמים
 55 תורה ומצוות בתמימות
 56 ובפשטות שמעלתם גדולה ביותר
 57 ולכן הם נזכרים בפסוק בתחילה, לפני
 58 "ישראל" היא ההמשכה מצד
 59 העצם (צמר), דענין
 60 הפשטות של יהודים אלה העובדים
 61 את ה' באמונה פשוטה ובתמימות
 62 הוא ענין שנובע מצד הפשיטות
 63 דעצם הנשמה. וברה את
 64 ישראל (יודעי תורה) העובדים
 65 את ה' בהנהגה והשגה היא המשכה
 66 ששנית לענין הגילויים
 67 (ש"ג). ואף-על-פי-כן אף
 68 שמדובר בשתי ברכות שונות אומר
 69 הפסוק וברה פעם אחת בלבד,
 70 וכולל את שתי הברכות במילה אחת,
 71 "וברך" בכדי לרמוז, שהם
 72 לאמיתו של דבר ענין אחד. ש'
 73 וברה את עמך, הברכה של
 74 "עמך" היא הברה שנמשכת
 75 בסופו של דבר לישראל, הינו
 76 המשכת העצם בכחות
 77 הפנימיים, שכחות הפנימיים
 78 (גם מצד הציור שלהם) ובכל
 79 פרטי וגדרי המציאות שלהם) יהיו
 80 כפי העצם, פנ"ל סעיף ט'
 81 יו"ד באריכות ובפרטיות.
 82 ואין מקרא יוצא מידי
 83 פשוטו⁶⁷, שיקיים ענין הברכה

1 דהקב"ה לישראל, דגם במקום שאח עשו ליעקב, מכל-
 2 מקום ואהב את יעקב דוקא, הוא על-דרך התשובה
 3 דבחינת צמר - תקון הפגמים על-ידי גילוי עצם הנשמה,
 4 שגם בשעת החטא (פשהוא דומה לעשו) היא באמנה אתו
 5 יתברך ומעולם לא נפגמה, כמבואר
 6 לעיל.
 7 ומביא בהמאמר את כל ג'
 8 הענינים, גם הענין ד'ולא
 9 אבה, שהקדוש ברוך הוא לא רצה
 10 לשמוע אל בלעם מלכתחילה שהוא
 11 על-דרך עבודת הצדיקים שאין
 12 בהם כל פגם הרוש תיקון, אף
 13 שעיקר הענין דמעלת
 14 התחתון (עמך) הוא בעבודת
 15 התשובה (פנ"ל), ואם כן לכאורה
 16 ענין עבודת הצדיקים לא נוגע לנושא
 17 המבואר במאמר כי הענין
 18 והעילוי בתשובה (שפועל
 19 שינוי מהותי, עד לשינוי באין-ערוך,
 20 כמבואר לעיל) הוא גם בקיום
 21 המצוות (דצדיקים), מצד מעלת
 22 קיום המצוות עצמו, כמובא
 23 בהמאמר מ'ירושלמי' פמה
 24 גדול כחן של עושי מצוה,
 25 שבגלל מעלתם "השקיפה" האמור כאן
 26 הוא לטובה אלא שבעבודת
 27 התשובה הוא השינוי והעילוי
 28 האמור בגילוי ויש בה מעלה
 29 מיוחדת על קיום המצוות, מעלת בעלי
 30 תשובה על צדיקים.
 31 ובתשובה עצמה ישנם שני
 32 אופנים, המפורטים בפסוק זה
 33 ובהפך גו', ופי אהבך גו',
 34 שבכל אחד מהם יש יתרון,
 35 לעומת השני, פנ"ל סעיף יו"ד
 36 (שם נתבאר בפרטיות היתרון שבכל
 37 אחד משני האופנים של "ש"ג"
 38 ו"צמר").
 39 (ג) ויש להוסיף, דזה שאומר
 40 את עמך את ישראל (ולא את
 41 עמך וישראל, שגם בלשון
 42 זה, אפילו ללא תוספת של "את"
 43 פעם שנייה, מודגש שעמך
 44 וישראל הם שני ענינים, ובכל

ביאור בדרך אפשר

6 הגשמיים, בכניי חיי ומזוני
7 ילדים, חיים (בריאות) ופרנסה
8 רויחתי, בריחה מידו המלאה
9 הפתחה הקדושה והרחבה
10 של הקדוש ברוך הוא.

את ישראל כפשוטו, הן בענינים הרוחניים והן
בענינים הגשמיים, בכניי חיי ומזוני רויחתי, מידו
המלאה הפתחה הקדושה והרחבה.

ביאור בדרך אפשר

1 האמור בכתוב במשמעותו הפשוטה
2 ויהיה ובמהרה בימינו ממש,
3 וברך את עמך את ישראל
4 כפשוטו, הן ברכה בענינים
5 הרוחניים והן בברכה בענינים

המשך ביאור למסכת חגיגה ליום שבת קודש עמ' ב

38 פני חכמים, יחיי עוד לנצח לא יראה השחת, כי יראה חכמים
39 זמותו, והלא דברים קל וחומר, ומה הרוואה חכמים רק בשעת
40 מיתתו, ויחה לנצח להקביל פני השכינה. כאמור בכתוב, הרוואה
41 אותן בחייתן על אחת כמה וכמה.
42 רב אידי אבותי (אביו) דרבי יעקב בר אידי, היה ביתו רחוק מבית
43 המדרש מהלך שלשה חדשים, והיה רגיל דתנה אויל תלתא רתי
44 באורחא – והיה רגיל ללכת שלשה חדשים בדרך לבית המדרש,
45 וחד יומא כבי רב – ויום אחד בלבד היה לומד בבית המדרש, שהיה
46 יוצא מביתו לאחר חג הפסח, והולך שלשה חדשים, ולומד יום
47 אחד, ומיד היה יוצא בחזרה לביתו, כדי לשמח את אשתו בחג
48 הסוכות. והווי קרוי ליה רבנן – והווי קוראים לו בני הישיבה 'בר בי
49 רב דחד יומא' – תלמיד הבא ללמוד בבית המדרש יום אחד. הלש
50 דעתיה – חלשה דעתו על שקראו לו כן, וקרוי אנפשיה – קרא על
51 עצמו את הפסוק (איוב נב ד) 'שחק לרעהו אהיה וגו' קרא לאלוה
52 ויענהו, כלומר הקב"ה יענה אותי מצער הקנטותם. אמר ליה רבי
53 יוחנן לרב אידי, כמטותא מינה, לא תעניש להו רבנן – בבקשה ממך,
54 אל תקפיד על החכמים שקראו לך כך, כדי שלא יענשו.
55 לאחר מכן נפק – יצא רבי יוחנן לבי מדרשא – לבית המדרש, ודרש
56 את הפסוק (ישעיה נח א) 'ואותי יום יום ידרשון ודעת דרבי יחפצון,
57 שיש לתמוה, וכי פיוס דורשין אותו ובלילה אין דורשין אותו, והלא
58 גם בלילה חייבים ללמוד תורה. אלא לומר לה, שכל העוסק בתורה
59 אפילו יום אחד בשנה, מעלה עליו הכתוב כאילו עסק בתורה כל
60 השנה כולה. וכן הוא במדת פורענות, שמי שחוטא אפילו יום אחד
61 בשנה, מעלה עליו הכתוב כאילו חטא כל השנה, דרתיב – שנאמר
62 (במדבר יד לד) בפרשת המרגלים, 'במקסר הימים אשר תרתם את
63 הארץ ארבעים יום, יום לשנה יום לשנה תשא את עונותיכם
64 ארבעים שנה, שגזר הקב"ה על בני ישראל שישארו במדבר
65 ארבעים שנה, כנגד מספר הימים שרתו המרגלים את הארץ. ויש
66 לתמוה, וכי ארבעים שנה חטאו המרגלים, והלא ארבעים יום חטאו,
67 ומדוע נגזר עליהם להישאר במדבר ארבעים שנה. אלא לומר לה,
68 שכל העובר עבירה אפילו יום אחד בשנה, מעלה עליו הכתוב כאילו
69 עבר כל השנה כולה.
70 שנינו במשנה (לעיל ב:) אי יהו קטן שאינו חייב בראייה, כל שאינו
71 יכול לרבוט על כתפו של אביו ולעלות מירושלים לחר הבית, דברי
72 בית שמאי. ובית הלל אומרים, כל שאינו יכול לאחוז בידו של
73 אביו ולעלות מירושלים לחר הבית.
74 מקשה הגמרא: מתקנת לה – הקשה על כך רבי יודא,

1 הגמרא מביאה ברייתא בענין זה: והו רבנן, יש שלשה שהקדוש
2 ברוך הוא בוכה עליהן בכל יום, על מי שאפשר לו לעסוק בתורה
3 ואינו עוסק בה, ועל מי שאי אפשר לו לעסוק בתורה ועוסק בה, ועל
4 פורנס – ממונה על הציבור המתנאה על הצבור בחינם.
5 הגמרא מביאה מעשה מעניני החורבן: רבי היה נקיט ספר קינות –
6 החזיק בידו מגילת איכה, שירמיהו מקונן בה על חורבן הבית, וקא
7 קרי בגייה – והיה קורא בה. כי מטא להאי פסוקא – כאשר הגיע
8 לפסוק (איכה ב א) 'השליך משמים ארץ תפארת ישראל, נפל מן ידיה
9 – נפל הספר מידיו. אמר, כמה גדולה נפילה זו של ישראל שהיא
10 מהשמים לארץ, כנפילה מאינרא רם לבירא עמיקתא – מגג גבוה
11 לבור עמוק.
12 רבי רבי חייא הווי שקלי ואולי באורחא – היו הולכים בדרך. כי מטו
13 להווא מתא – כשהגיעו לעיר אחת, אמרי – שאלו את אנשי
14 המקום, איכא צורפא מרבנן קבא – האם יש כאן תלמיד חכם, שאם
15 כן גויל וניקביל אפיה – נלך ונקביל פניו. אמרי – השיבו להם אנשי
16 העיר, איכא צורפא מרבנן קבא – אכן, יש כאן תלמיד חכם, ומאוד
17 עינים' הוא – עיוור הוא. אמר ליה רבי חייא לרבי, תיב את – שב
18 אתה במקומך, ולא תולול כבבוד נשיאותך לטרוח להקביל את
19 פניו, אלא אויל אמא ואקביל אפיה – אלך אני לבדי ואקביל פניו.
20 לא הסכים רבי, אלא תקפיה ואול בהדיה – הכריח את רבי חייא
21 והלך עימו. כי הווי מופטרי מיניה – כשנטלו רשות מאותו תלמיד
22 חכם ללכת לדרבם, אמר להו – בירך אותם, כשם שאתם הקבלתם
23 פנים הנראים ואינו רואין, שהרי עיוור נראה ואינו רואה, כך תזכו
24 להקביל פנים הרואים ואינו נראין, כלומר תזכו להקביל את פני
25 השכינה שהיא רואה ואינה נראית. אמר ליה רבי חייא, איכו
26 השתא – אילו לא הייתי כאן עכשיו, שהייתי שומע לך שלא לבוא
27 עמך, מנעתן מהאי בירכתא – היית מונע ממני ברכה זו.
28 אמרו ליה רבי ורבי חייא לאותו תלמיד חכם, מפאן שמיטא לך –
29 ממי שמעת דבר זה, שכל כך גדולה הקבלת פני חכמים, עד
30 שהמקביל פניהם וזכה להקביל פני שכינה. השיב להם: מפסקיה
31 דרבי יעקב שמיטע לי – ממשנתו של רבי יעקב שמעתי כך. ודרבי
32 יעקב איש כפר חיטיין – ממקום הנקרא 'כפר חיטים', הווי מקביל
33 אפיה דרביה כל יומא – היה מקביל פני רבו כל יום. כי קש – כאשר
34 הזקין רבי יעקב, אמר ליה רבו, לא נצטער מר – לא יטרח מר ויצער
35 את עצמו כדי להקביל פני, דלא יביל מר – שהרי אינך יכול לבוא
36 אלי בכל יום כמו בעבר. אמר ליה רבי יעקב, מי וזטר מאי דרתיב
37 פהו ברבנן – וכי דבר קטן הוא מה שנאמר (תהלים מט יא) על הרוואה